

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER BİLİM DALI

ÇOCUKLARDA MADDİ DEĞERLERE VERİLEN ÖNEM İLE
ALEKSİTİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BANU YILDIZ

MAYIS – 2013

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER BİLİM DALI

ÇOCUKLARDA MADDİ DEĞERLERE VERİLEN ÖNEM İLE
ALEKSİTİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BANU YILDIZ

DANIŞMAN:

YRD. DOÇ. DR. MEHMET KAYA

MAYIS 2013

BİLDİRİM

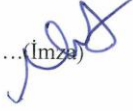
Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Banu YILDIZ

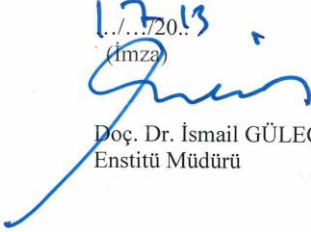
“Çocuklarda Maddi Değerlere Verilen Önem ile Aleksitimi Arasındaki İlişki” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan ..^{Doç.Dr.} Ahmet Akın.....(İmza)

Üye...^{Yrd.Doç.Dr.} Mehmet Kaya.....(İmza) (Tez danışmanı)

Üye...^{Yrd.Doç.Dr.} Nesrin Akinci Çelik.....(İmza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

17/13
(İmza)

Doç. Dr. İsmail GÜLEÇ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Günümüz sanayileşen ve şehirleşen dünyasında, tüketim toplumu olgusu yer bulmaya başlamıştır. Tüketim toplumu, insanların maddi değerleri manevi değerlerden önde tuttukları bir toplum yapısı olarak görülebilmektedir. Bireylerin ruh ve beden sağlığı üzerinde önemli ve olumlu etkiye sahip olan manevi değerlerin yerine, önceliğin maddi değerlere verilmeye başlanması, insanların birbirleriyle olan iletişimde aksaklıklara yol açmaktadır. Çoğu zaman maddi değerlere sahip olma hırsı, bireyin duygularını fark ve ifade etmesini engelleyerek, kendine yabancılaşmasına ve topluma uyumunu bozarak, toplumdan uzaklaşmasına neden olabilmektedir.

Tüketim toplumunun medya vb. kanallar aracılığıyla, maddi değerlere aşırı önem vermeye yönelik çocuklar üzerinde de etki yaratması, duyguların farkına varılamama ve ifade edilememesi olarak tanımlanan aleksitimiyle ilişkisi açısından ele alındığında, çocukluk dönemi ruh sağlığı üzerinde kaygı verici sonuçlar doğurabilmektedir. Tüm bu durumlardan yola çıkarak bu çalışmada, aleksitimi ile maddi değerlere verilen önem arasındaki ilişkinin incelenmesine gereksinim duyulmuştur. Bu çalışmanın hazırlanıp sonuçlanmasında birçok kişinin emeği geçmiştir.

Deneyimleri ve benim için önemli fikirleri ile bana yol gösteren ve bu çalışmamda değerli zamanından bana ayırıp yardımlarını esirgemeyen, tez danışmanım ve hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaya'ya ve değerli hocam Doç. Dr. Ahmet Akın'a teşekkürlerimi sunarım.

Akademik hayatımda deneyimleri ve bilgileri ile bana yol gösteren, desteğini her zaman hissettiğim değerli arkadaşım Seydi Ahmet Satıcı'ya teşekkür ederim.

Son olarak bugün sahip olduğum başarımda etkisi büyük olan, her konuda bilgileri ve tecrübeleriyle bana destek olan, yol gösteren, hiçbir fedakârlıktan çekinmeyen ve çekinmeyecek olan annem Zeynep Yıldız ve babam Zihni Yıldız'a minnettarım.

ÖZET

ÇOCUKLARDA MADDİ DEĞERLERE VERİLEN ÖNEM İLE ALEKSİTİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yıldız, Banu

Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim
Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaya

Mayıs, 2013. 109 Sayfa.

Bu araştırmanın amacı; çocuklarda maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasında ne tür bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktır. Ayrıca ilk ve ortaokul öğrencilerinin, aleksitimi ve maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinin, çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi de amaçlanmıştır. Araştırmanın kapsamına, Kocaeli ili Derince ilçesinde iki farklı ilk ve ortaokulda öğrenim gören 394 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamına dâhil edilen öğrenciler uygun örnekleme yoluyla seçilmiştir.

Araştırmanın veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından çalışmaya katılanların demografik özellikleri ile ilgili verileri toplamak amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu, çalışmaya katılanların aleksitimi düzeylerini tespit etmek amacıyla Taylor ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Dereboy (1990) tarafından yapılan, Toronto Aleksitimi Ölçeği, maddi değerlere verdikleri önem düzeylerini ölçmek amacıyla Oprea, Buijzen, Reijmersdal ve Valkenburg (2011) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Akın, Gülşen, Kara ve Yıldız (2013) tarafından yapılan Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik değişkenler ile maddi değerlere verilen önem ve aleksitimi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla 't' testi ve ANOVA kullanılmıştır. Ayrıca maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasında ne yönde bir ilişki olduğunu belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon kat-

sayısına bakılmıştır. Veriler SPSS 11.5 paket programı ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonunda yapılan veri analizlerinden elde edilen bulgulara göre, maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkiye ulaşılmıştır. Demografik değişkenlerden elde edilen verilerde sınıf, yaş, algılanan akademik başarı, algılanan anne baba tutumuna göre hem aleksitimi hem de maddi değerlere verilen önem arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sıklıkla kullanılan ele ilişkin, yalnızca aleksitimi düzeyinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır. Algılanan sosyo-ekonomik durum, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve cinsiyet açısından ise hem aleksitimi düzeyi hem de maddi değerlere verilen önem düzeyine ilişkin anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgulara tartışma-yorum ve sonuç- öneriler kısmında yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aleksitimi, Maddi Değerlere Verilen Önem, Çocuklar

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN ALEXITHYMIA AND THE IMPORTANCE GIVEN TO MATERIAL VALUES IN CHILDREN

Yildiz, Banu

Master Thesis, Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Educational
Sciences Department, Psychological Counseling and Guidance Subfield

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Mehmet Kaya

May, 2013. 109 pages.

The purpose of this study is to examine the relationship between the level of importance given to material values and the level of alexithymia in children and to examine the level of alexithymia and the importance given to material values in regards to various socio-demographic variables by primary and secondary school students. To examine this relationship, 394 students studying in two different primary and secondary schools have been included in the scope of the study in İzmit, Kocaeli. The students included in the research were selected through appropriate sampling.

As the data collection tools, A personal information form that was prepared by the researcher in order to collect data on demographic characteristics of study participants has been used. Additionally, Toronto alexithymia scale, developed by Taylor and his colleagues in order to determine the levels of alexithymia of the participants in 1985 and adapted to Turkish by Dereboy (1990), was also used. To determine the levels of material values of the participants, Material Values Scale for Children was also used, that was developed by Oprea, Buijzen, Reijmersdal ve Valkenburg (2011) and adapted to Turkish by Akın, Gulsen, Kara and Yildiz (2013).

In order to determine whether there is a significant difference between demographic variables and the importance given to material values and the alexithymia 't' test and ANOVA have been used. In also, Pearson Product-moment Correlation Coefficient is examined for determining the kind of the relationship between the importance

given to material values and level of alexithymia. The data was analyzed by SPSS 11.5 software.

According to the findings, a significant positive relationship between importance given to material values and alexithymia was found. A significant difference was also found between both importance given to material values and alexithymia depending on the data obtained from demographic variables such as class, age, perceived academic achievement, perceived parental attitudes. A significant difference regarding the frequently used hand was only found in the context of alexithymia. Also it is concluded that there is no significant difference on the level of alexithymia or the importance given to material values in terms of the perceived socio-economic status, mother's education level, father education level or gender. Findings obtained at the end of the research are given in the discussion- comments and suggestions-results section.

Keywords: Alexithymia, Importance Given to Material Values, Children

İÇİNDEKİLER

Bildirim	ii
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası	iii
Önsöz ve Teşekkür.....	iv
Türkçe Özet	v
İngilizce Özet.....	vii
İçindekiler.....	ix
Tablolar Listesi.....	xiv
BÖLÜM I, GİRİŞ	1
1.1 Problem Cümlesi.....	3
1.2 Alt Problemler	3
1.3 Önem	4
1.4 Varsayımlar	4
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 Tanımlar	5
1.7 Simgeler ve Kısaltmalar	5
BÖLÜM II, ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ İLE İLGİLİ ARAŞTIR MALAR	
2.1 Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2.1.1 Materyalizme Teorik Olarak Genel Bakış.....	6
2.1.1. 1 Materyalizm	6
2.1.1. 2 Bir değer olarak materyalizm.....	7
2.1.1. 3 Çocuklar için materyal değeri gelişimi ve geçerliği.....	8
2.1.1. 4 Sosyal karşılaştırma.....	9
2.1.1. 5 Aile iletişim çevresi ve materyalizm arasındaki ilişki.....	9
2.1.1. 6 Akran gruplarının etkisi ve materyalizm arasındaki ilişki.....	10
2.1.1. 7 Televizyon ve materyalizm arasındaki ilişki	11
2.1.1. 8 Satın alma takıntısı ve materyalizm arasındaki ilişki.....	11
2.1.1. 9 Fakirlik ve tüketime etkisi	12
2.1.1. 10 Kişilik özelliği olarak materyalizm	13
2.1.1. 11 Materyalizm nasıl gelişir	14
2.1.2 Aleksitimi	16

2.1.2.1 Aleksitiminin nedenleri	21
2.1.2.2 Aleksitiminin yaygınlığı	22
2.1.2.3 Aleksitiminin kişilik özellikleri	23
2.1.2.4 Aleksitimin kuramsal alt yapısı.....	24
2.1.2.4.1 Nörofizyolojik yaklaşım	24
2.1.2.4.2 Psikanalitik yaklaşım.....	25
2.1.2.4.3 Sosyal öğrenme-davranışçı yaklaşım	25
2.1.2.4.4 Bilişsel yaklaşım	26
2.2 İlgili Araştırmalar.....	27
2.2.1 Materyalizm Konusunda Yapılan Araştırmalar	27
2.2.2 Aleksitimi Konusunda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	29
2.2.3 Aleksitimi Konusunda Türkiye’de Yapılan Araştırmalar	31
2.3 Alanyazın Taramasının Sonucu	32
BÖLÜM III, YÖNTEM	34
3.1 Araştırma Modeli	34
3.2 Çalışma Grubu	34
3.3 Veri Toplama Araçları	34
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	35
3.3.2 Toronto Aleksitimi Ölçeği.....	35
3.3.2.1 Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutları	35
3.3.2.2 Toronto aleksitimi ölçeği geçerlik çalışmaları.....	35
3.3.2.3 Toronto aleksitimi ölçeği güvenirlik çalışmaları	36
3.3.2.4 Ölçeğin puanlanması ve yorumlanması.....	37
3.3.3 Çocuklar İçin Maddi Değerler Ölçeği	38
3.4 Verilerin Toplanması	39
3.5 Verilerin Analizi	39
BÖLÜM IV, BULGULAR VE YORUM	40
4.1 Maddi Değerler Verilen Önem ile Aleksitimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorumu	40
4.2 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumu	41

4.3 Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	41
4.4 Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorum.....	43
4.5 Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	43
4.6 Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	44
4.7 Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	45
4.8 Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	46
4.9 Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	48
4.10 Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	49
4.11 Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumu	50
4.12 Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	51
4.13 Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumu	52
4.14 Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	53
4.15 Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	54
4.16 Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	55
4.17 Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	56
4.18 Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu	57

4.19 Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarına İlişkin Bulgular ve Yorumu.....	58
BÖLÜM V, SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	60
5.1 Sonuç Ve Tartışma.....	60
5.1.1 Öğrencilerinin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyi ile Aleksitimi Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	60
5.1.2 Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	60
5.1.3 Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	61
5.1.4 Öğrencilerin Kullandıkları Ele göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	61
5.1.5 Öğrencilerin Algılanan Ekonomik Durumlarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	61
5.1.6 Annelerinin Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	62
5.1.7 Babalarının Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	63
5.1.8 Algılanan Anne baba Tutumlarına göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	63
5.1.9 Öğrencilerin Yaşlarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	64
5.1.10 Öğrencilerin Algılanan Akademik Başarılarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.11 Öğrencilerinin Cinsiyetlerine göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	65
5.1.12 Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	66
5.1.13 Öğrencilerin Kullandıkları Ele göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	66
5.1.14 Öğrencilerin Algılanan Ekonomik Durumlarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	67

5.1.15 Annelerinin Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma	67
5.1.16 Babalarının Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma	68
5.1.17 Algılanan Anne-baba Tutumlarına göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma	68
5.1.18 Öğrencilerin Yaşlarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma	69
5.1.19 Öğrencilerin Algılanan Akademik Başarılarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma	69
5.2 Öneriler	70
5.2.1 Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	70
5.2.2 İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	71
Kaynakça	72
Ekler	87
Özgeçmiş Ve İletişim Bilgisi	91

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Maddi Değerlere Verilen Önem İle Aleksitimi Arasındaki İlişki Tablosu.	40
Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen t Tablosu.....	41
Tablo 3: Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	42
Tablo 3.1: Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	42
Tablo 4: Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen t Tablosu.....	43
Tablo 5: Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri	44
Tablo 5.1: Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	44
Tablo 6: Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri	45
Tablo 6.1: Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	45
Tablo 7: Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri	46
Tablo 7.1: Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	46
Tablo 8: Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri	47
Tablo 8.1: Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	47
Tablo 9: Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	48

Tablo 9.1: Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	48
Tablo 10: Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri	49
Tablo 10.1: Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	49
Tablo 11: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen t Tablosu	50
Tablo 12: Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	51
Tablo 12.1: Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	51
Tablo 13: Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen t Tablosu	52
Tablo 14: Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	53
Tablo 14. 1: Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	53
Tablo 15: Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	54
Tablo 15.1: Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	54
Tablo 16: Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	55
Tablo 16.1: Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	55
Tablo 17: Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	56
Tablo 17.1: Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	56

Tablo 18: Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri	57
Tablo18.1: Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	58
Tablo 19: Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	58
Tablo 19.1: Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu	59

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bugünkü yaşamımız çevremizi saran materyal nesnelere ve neden oldukları problemlerin ve olayların etkisi altındadır. Günümüzde tüketim yalnızca fizyolojik ihtiyaçları karşılamak amacıyla kullanılmamakta, toplumsal sınıf ve konumun belirleyicisi olarak, insanları gösterişe ve “mutluluk” adına maddi olana sahip olmaya, diğer insanlardan daha fazlasına sahip olmaya, dolayısıyla maddi başarı hırsına sürüklemektedir. Maddi mutluluk ve maddi başarı için maddi olana sahip olma hırsı materyalizm kavramıyla ilişkili olarak alanyazında tartışılmaktadır.

Materyalizm, tüketim aracılığıyla sürekli “iyi yaşam” peşinde koşma, dünyevi varlıklara önem verme ya da bu varlıklara sahip olma isteği ile yaşamda ekonomik değerlere öncelik vermeye dayalı tüketim yönelimi olarak tanımlanmaktadır (Richins ve Dawson, 1992). İnsanlar iyi yaşam peşinde koşarken ve bu şekilde mutluluğu yakalayabileceklerini umarken, farkında olmadan tüm enerjilerini maddi olana sahip olmaya harcamakta ve sonuç olarak maddiyat dışındaki değerleri hiçe saymaktadırlar. Bu durum, duygular gibi manevi değerlerin yok sayılması sonucu, hem ahlaki çöküşe hem de duyguları fark ve ifade etme becerisini körelterek insan ilişkilerinde kopukluğa ve yalnızlaşmaya neden olmaktadır.

Dökmen’e (2000) göre, bir canlının normal, sıradan bir yaşam sürebilmek için duygularına ihtiyacı vardır. Ancak insan duygulara iki defa ihtiyaç duyar. Birincisi günlük yaşamını sürdürebilmek için bir motivasyon kaynağı olarak, ikincisi ise varoluş düzeyini yükseltmek kaliteli, sıra üstü yaşayabilmek için duygulara ihtiyacı vardır. Bireyin kendisine ait duygularını ve isteklerini fark edip ifade etmesi otantik yaşayabilmesi için gereklidir.

Duyguları fark ve ifade etmenin önemine rağmen birçok insan çeşitli sebeplerden dolayı bu konuda ciddi sorunlar yaşayabilmektedir. Günümüz sanayileşen ve şehirleşen toplumunda insanların diğer insanlardan uzaklaşması, yalnızlaşması, maddi hırsların manevi değerlerin önüne geçmesi duyguları fark ve ifade etme sorun-

larını beraberinde getirebilmektedir.

İnsanın duygularını başkalarına ifade edememesi somatik belirtilerin artışı ve insan ilişkilerinden kopuklukla sonuçlanabilirken, duygularının farkında olmaması ise daha da önemli bir sorun olarak insanın iç dünyasında kopukluğa ve yalnızlaşmasına neden olmakta ve şizofreni gibi psikiyatrik belirtilere yol açabilmektedir.

Duyguların fark ve ifade edilmesindeki sorunlar, küçük yaşlarda başlayabilmekte ve önlem alınmadığında ileriki yaşlarda daha büyük problemlere sebep olabilmektedir. Günümüz tüketim toplumunda duygular gibi manevi değerler ikinci plana itilerek maddi unsurların öncelikli konuma gelmesi özellikle çocukları aile, arkadaş çevresi, yakın çevre, medya vb. aracılığıyla etki altına almakta ve duyguları tanıma ve ifade etme yerine maddi olana yönelme ile birçok psikolojik ve biyolojik sorunu beraberinde getirmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda çocuklarda maddi değerlere verilen önemin, aleksitimi düzeyindeki artış ile yakından ilişkili olabileceği düşünülmektedir ve birbirleri üzerindeki etkilerini belirleyebilmek amacıyla böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Bu araştırmada çocuklarda maddi değerlere verilen önem ve aleksitimi arasında nasıl bir ilişki olduğu, birbirlerini nasıl etkiledikleri ve bu kavramların; cinsiyet, yaş, sınıf, sıklıkla kullanılan el, algılanan ekonomik düzey, baba ve anne eğitim durumu, algılanan anne-baba tutumu, algılanan akademik başarı değişkenleri ile arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Çocukların maddi değerlere verdikleri önem ile aleksitimi arasındaki ilişki nasıldır?

1.2 ALT PROBLEMLER

1. Çocukların maddi değerlere verdikleri önem düzeyi ile;
 - a) Cinsiyet
 - b) Yaş
 - c) Sınıf
 - d) Sıklıkla kullanılan el
 - e) Algılanan sosyo-ekonomik düzey
 - f) Baba eğitim düzeyi
 - g) Anne eğitim düzeyi
 - h) Algılanan anne-baba tutumu
 - i) Algılanan akademik başarı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Çocuklarda aleksitimi düzeyi ile;
 - a) Cinsiyet
 - b) Yaş
 - c) Sınıf
 - d) Sıklıkla kullanılan el
 - e) Algılanan sosyo-ekonomik düzey
 - f) Baba eğitim düzeyi
 - g) Anne eğitim düzeyi
 - h) Algılanan anne-baba tutumu
 - i) Algılanan akademik başarı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Çocuklarda maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasında çeşitli değişkenler açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3 ÖNEM

Yapılan alanyazın taraması sonucunda, araştırmada incelenen çocuklarda aleksitimik özelliklerin varlığı ve maddi değerlere verilen önem konularına ilişkin bağımsız çalışmalar bulunmakta olup, bu iki önemli konu arasındaki ilişki üzerine daha önce yapılmış bir araştırma bulunmamaktadır. Bu durum araştırmanın özgünlüğüne ve biricikliğine işaret etmektedir.

Çocukların maddi değerlere verdikleri önem, günümüz tüketim toplumunda daha da önemli hale gelmiştir. Çocukların maddi değerlere verdikleri önem arttıkça, duygusal yoğunluk ortadan kalkmakta; daha çok dış merkezli, pratiğe dayalı bir iletişim tarzı ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda duyguları söze dökmeye yaşanan güçlük, çocuklarda suça meyil ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlara yol açabilmektedir. Sosyo-ekonomik düzey farklılıklarının günümüz toplumunda daha da belirgin hale gelmesi, çocukların maddi değerlere verdikleri önemi tetiklemede ve sonuç olarak aleksitimik özelliklerde artışa neden olabilmektedir. İnsanlar, günlük yaşamda çok farklı duygular yaşamakta ve bu duyguları, duygu yoğunluklarını çevrelerine sözel olarak ya da sözel olmayan biçimde aktarmaktadırlar. İletişim sürecinde bireylerin duygularının farkına varmaları ve bunu karşı tarafa doğru şekilde aktarmaları önem taşımaktadır. Duyguları tanıma ve tanımlamada güçlüğü yaşadığı aleksitimide de, bireyin duygularını yansıtacak uygun sözcükleri bulamamasından kaynaklanan iletişim zorlukları yaşanmaktadır.

Psikolojik danışma ve rehberlik alanına çalışmanın, çocuklarda maddi değerlere aşırı önem vermenin nedenlerini belirleyerek ve olası olumsuz sonuçlarını önceden fark ederek gerekli önlemlerin alınması ile önemli katkı sağlayacağı düşünülebilir. Aleksitimi ve maddi değerlere önem verme düzeylerinin çeşitli davranış ve kişilik bozukluklarıyla da ilişkilendiriliyor olması alana önemli bir katkı olarak görülebilir.

1.4 VARSAYIMLAR

Bu araştırmanın uygulanmasında, kavramsallaştırılmasında ve değerlendirilmesiyle ilişkili olan temel varsayımlar aşağıda belirtilmektedir:

1. Araştırmaya katılan ve uygun örneklem yoluyla belirlenen adayların kullanılan veri toplama araçlarını doğru, gönüllü ve samimi bir şekilde cevapladıkları varsayı-

maktadır.

2. Veri toplamak amacıyla kullanılan araçların istenilen bilgiyi elde etmede geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.5 SINIRLILIKLAR

Araştırmacılar tarafından kullanılan yöntemlerle ilişkili olan bazı sınırlılıklar vardır. Aşağıda bu çalışmada kullanılan araçlarla ve uygulanan araştırma metoduyla ilişkili sınırlılıklar belirtilmiştir:

1. Araştırmada incelenen çocuklardaki aleksitimik özellikler Toronto Aleksitimi Ölçeği'nin (TAÖ) ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
2. Araştırmada incelenen çocukların maddi değerlere verdikleri önem düzeyi Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği'nin (ÇMDÖ) ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Bu araştırmada öğrencilerin kişisel ve sosyal özellikleri sadece alt problemlerde belirtilmiş olan değişkenler ile sınırlıdır.
4. Bu araştırma 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kocaeli ili Derince ilçesinde ilk ve ortaokul düzeyindeki devlet okulu öğrencileri üzerinde yapılmıştır ve elde edilen bulgular benzer özelliklere sahip olan başka öğrencilere de genellenebilir.

1.6 TANIMLAR

Aleksitimi: Aleksitimi Türk'e (1992) göre; duygulanmanın sözel olarak bozukluğu bedenden gelen duyumlar ile duyguları ayırt etmede günlük duygu halinin iletiminde kısıtlılık somut ve dışa yönelik düşünme özellikleri ile karakterize edilen bir davranış biçimidir.

Materyalizm: Materyalizm, cimrilik, kıskançlık ve mülkiyetçiliği içeren bir kişilik özelliği olarak kavramsallaştırılmaktadır (Belk, 1985).

Materyalizme verilen önem düzeyi: 18 maddeden oluşan Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği'nde 1-4 arasında likert tipi ölçekten alınan toplam puanı ifade etmektedir.

1.7 KISALTMALAR

- **TAÖ:** Toronto Aleksitimi Ölçeği
- **ÇMDÖ:** Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1.1 Materyalizme Teorik Olarak Genel Bakış

Bu bölümde materyalizm ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1.1 Materyalizm

Yapılan çalışmalar, tüketerek mutlu olma anlayışının ilk defa 15 ve 16.yy. Avrupa'sında ortaya çıktığını, 16.yy. İngiltere'sinde, 19.yy. Fransa'sında ve 19 ve 20. yy. Amerika'sında ağırlık kazandığını göstermiştir. Tarihçiler, modern tüketimin tarihçesi ile ilgili anlaşmazlığa düşseler de endüstri ve endüstri sonrası dönemlerde yükselen bir değer olduğu konusunda hemfikirdirler (Belk, 1985). Endüstrileşme sonucunda oluşan ekonomik gelişme ve kitle tüketim mallarındaki artış, dünya mallarına önem veren, başarı ve ödülü bununla ölçmeyi zorunlu kılan, tüketime dayalı materyalist yaşam biçimlerinin benimsenmesine neden olmuştur (Odabaşı, 1999).

Popüler kültürde materyalizm, materyal ihtiyaçlara ve isteklere bağlılık, maneviyatı ihmal etme ve tamamıyla maddi ilgilere dayalı bir eğilim, düşünce ya da yaşam biçimi olarak tanımlanmaktadır (Anonymous, 1989). Ward ve Wackman'a (1971) göre materyalizm, bireysel mutluluğa erişmek ve sosyal kabulü sağlamak için parayı ve maddi varlıkları amaç olarak gören bir yönelimdir.

Materyalizm, cimrilik, kıskançlık ve mülkiyetçiliği içeren bir kişilik özelliği olarak kavramsallaştırılmaktadır (Belk, 1985). Diğer bir açıdan materyalizm kronik olarak maddi konfor ve fiziksel güvenlik için daha alt düzeydeki ihtiyaçların daha üst düzeydeki ihtiyaçların önüne geçmesi olarak tanımlanmaktadır (Inglehart, 1993).

Kasser, Ryan, Couchman ve Sheldon's (2004) materyalistik değer yönelimi ve sosyal

karşılaştırmayı içeren bir model geliştirmişlerdir. Kasser ve diğerleri tarafından geliştirilen modele göre, tüketiciler (ergenleri içeren) güvensiz hissettikleri yaşam deneyimleri sonucunda materyalistik değer eğilimleri geliştirmiş ve materyalistik modeller ve değerler ortaya koymuşlardır.

Psikolojik yaklaşımda, Micken ve Roberts (1999) materyalist davranışların bir tercih olduğunu ve materyalistlerin objelere hem etiket hem de statü aracı olarak güvendiklerini ileri sürmüşlerdir. Bu yaklaşımda, maddi varlıklar ile mal ve mülkün, temel fiziksel ihtiyaçları karşılamada gerekli olduğu ancak varlık sahibi ve zengin olma isteğinin aslında mutluluğu arama ve ruhsal boşluğu giderme amacını taşıdığı vurgulanmıştır. Burroughs ve Rindfleisch (2002) yaptıkları çalışmada, materyalizmin toplumsal değerler ile bireysel değerler arasında bir çatışma yarattığını ve sonucunun ruhsal gerilime yol açtığını saptamışlardır. Diğer taraftan iktisadi yaklaşımda materyalizm, genellikle kişinin maddi çıkarlarının peşinden koştuğu bir değer olarak görülmektedir (Flouri, 1999).

Materyalizmin popüler tanımı gösteriş ve statü düşkünlüğü, kıskançlık, etrafına ve sosyal konulara karşı duyarsızlık, bencillik, prensip yoksunluğu, güvensizlik, sahip olma arzusu ve ayrımcılık gibi özellikleri içermektedir (Fournier ve Richins, 1991).

Bireyler psikolojik ihtiyaçları karşılanmadığı zaman, ortaya çıkan güvensiz hissetmenin üzücü etkisini azaltmak için bir tür telafi stratejisi olarak materyalizme yönelme eğilimindedirler. Bireyler aynı zamanda, materyalistik değerleri televizyon programlarının materyalist ve ticari mesajlarından, aile üyeleri ve akran gruplarından sosyal öğrenme yoluyla edinmektedirler (Kasser ve diğerleri, 2004).

2.1.1.2 Bir değer olarak materyalizm

Materyalizm alanyazında bir değer olarak tartışılmaktadır ve bireylerin değer tutkunluğu açısından düzeyleri farklılık göstermektedir (Richins ve Dawson, 1992; Fournier ve Richins, 1991). Richins ve Dawson (1992) maddi değeri kalıcı bir inanç, özel nesne ve durumlar karşısında davranışlara, tutumlara, yargılara ve karşılaştırmalara yol gösterici olarak tanımlamışlardır. Richins ve Dawson (1992) materyalizm kavramını bir değer olarak insanların tüketim deneyimleri ve çeşitli durumlardaki seçimlerine yol gösterici olarak tanımlamışlardır.

2.1.1.3 Çocuklar için maddi değer gelişimi ve geçerliği

Günümüzün batılı çocukları tüketim toplumuna doğmaktadır. Sonuç olarak, ticari baskı günümüz çocuklarını etkisi altına almaktadır. Sosyal ve akademik camia reklamların çocuklar arasında materyalizme teşvik edici olduğunu iddia etmektedir (Mayo ve Nairn, 2009; Schor, 2005; Strasburger, 2001).

Materyalizmin bireyler ve ekonomiler üzerinde olumlu etkisi olmasına rağmen, genellikle memnuniyetsizlik, kırgınlık, satın alma takıntısı ve borçlanma gibi kötü sonuçlar doğurabilmektedir (Otero-López, Pol, Bolaño, ve Mariño, 2010; Roberts ve Clement, 2007). Dikkate değer olsa da çocuklarda materyalizmin genel gelişimi ve sebep ve sonuçları hakkında çok az bilgi bulunmaktadır (Chaplin ve John, 2007; John, 1999).

Richins ve Dawson'a (1992) göre, materyalizmin mevcut bulguları materyalizmin yansıması olan aşağıdaki fikirlerden en az birini içermektedir:

- a) Mülk ve mülk elde etmenin kişinin yaşamının merkezinde oluş derecesi (yani, materyal merkezlilik)
- b) İnsanların mutluluk ve yaşam doyumunu mülkiyetle elde edeceklerine yönelik inançlarının derecesi (yani, materyal mutluluğu)
- c) Mülkiyetin başarının göstergesi olduğuna yönelik inanç (materyal başarı)

Tüketiciler bugün, prestijli marka adları ve yüksek fiyatlardan daha çok nitelik ve değer kaygısı yaşamaktadırlar. Amerikalılar daha az harcayarak, harcama ve borçlanma konusunda daha ihtiyatlı davranmaktadırlar. Ekonomik önlemler hala önemli olmakla birlikte insanlar maddi ürünlerden vazgeçemiyorken başkalarına karşı saygınlık, birinin davranışlarının sorumluluğu ve ailesi için sevgi ve ilgi çevresi sağlaması gibi çekirdek değerlerde önemli bir artış olmaktadır (Schwartz, 1991). Yaşları 24-49 arasında olan Amerikalıların %75'i ülkelerinde basit yaşama dönüş olmakla birlikte maddi başarıya daha az vurgu yapıldığını söylemektedirler ve daha önemli bir kısmı oluşturan çalışan Amerikalıların %62'si "mutlu aile yaşamının" başarının önemli bir belirleyicisi olduğunu söylemektedirler (Henkoff, 1989). Amerikalıların önemli çoğunluğu aile yaşamından memnuniyeti dile getirirken %57'si aile değerlerinin azaldığına inanmaktadır (Schwartz, 1991).

Tek ebeveynli ve çift maaşlı ailelerin sayısının artmasıyla birlikte çocukların tüketici olarak oynadıkları rol daha önemli hale gelmekte, oynadıkları rolün hem sorumluluğu hem de çeşitliliği artmaktadır. Çocuklar genellikle satın almadan sorumlu hale gelmektedirler. Yalnızca kendileri için değil aynı zamanda ev yaşamı için temizlik ve gıda ürünleri almakta da sorumlu hale gelmektedirler.

Çocukların tüketici sorumluluklarının artması, çocuklarda oldukça genç yaşta maddeci değerlerin gelişmesi kaygısını yaşatmaktadır. Aslında maddeciliğin bir yaşam hedefi haline gelmesi 70'li yılların başlarıyla 80'li yılların sonları arasında lise son sınıf ve üniversite birinci sınıf öğrencilerinde artış göstermiştir (Easterlin ve Crimmins,1991). Marka ürünleri satın alabilmek adına çocukların, önemli sayıda cinayete teşebbüs ve hırsızlıkla sonuçlanan olaylara karışmalarına neden olmuştur (Diaz, 1992). Buna karşılık birçok okul, öğrenciler arasındaki bireysel, ekonomik ve kültürel farklılıkları ve okullardaki suç ve maddeciliği kontrol altına almak için okul üniforması uygulamasını başlatmıştır. Böylece maddeci değerler genel anlamda düşüş göstermekle birlikte halen çocuklarda maddeci değer ciddi kaygı yaratmaktadır.

Kasser'e (2002) göre, materyalizm olumsuz bir değerdir, çünkü kişiler arası ilişkiler, mutluluk ve öznel iyi olma ile olumsuz bir ilişkiye sahiptir. Özellikle ergenler arasında arkadaşlar ve medya figürleri aracılığıyla sosyal karşılaştırmalar nedeniyle materyalizm önemli bir çalışma konusu haline gelmektedir.

2.1.1.4 Sosyal karşılaştırma

Richins (1991) reklamlardaki sosyal karşılaştırma modellerine dikkat çekmektedir. Bireyler kendilerini kendilerinden daha kötü durumdaki bireylerle karşılaştırmakta, böylece özsaygılarını desteklemiş olmaktadırlar. Sosyal eğilimli iletişimin olduğu aileler de başkalarınca algılanan temel etkilerine göre tüketici davranışları değerlendirmeye çocuklarını teşvik etmekte ve çocuklar arkadaş çevresi ile de kendilerini karşılaştırmakta ve bu durum sosyal karşılaştırmayı doğurmaktadır.

2.1.1.5 Aile iletişim çevresi ve materyalizm arasındaki ilişki

Bir çocuğun satın alma tutumuyla aile içi iletişim ve etkileşim tarzları arasında doğrudan bir ilişki vardır (Bindah ve Othman, 2011; Carlson ve Grossbart, 1988;

Carlson, Grossbart ve Stuenkel, 1992; Rose, 1999). Ailede iletişim araştırmaları çocuklarda tüketicilerde olgunluğu ve çeşitli ebeveyn uygulamalarıyla iletişimin nitelik ve türü arasındaki ilişkiye yer vermektedir. Aile iletişimi, pazar ve etkileşim yaklaşımları için ebeveynlerin çocuk yetiştirme yaklaşımları ile ilişkili olarak kaçınılmaz bir temel sağlamaktadır (Carlson ve Grossbart, 1988; Rose, 1999).

Çocukların tüketicilerde becerileri, bilgileri ve tutumları geliştirmelerini etkilemektedir (Moschis, 1985). Çalışmalar maddi değerlerin kabulünde aile çevresinin etkisini ortaya koymaktadır, ancak ebeveyn tarzı ve deneyimleri çocukların ihtiyaçlarını karşılamada tamamen maddecilikle ilişkili değildir (Kasser, Ryan, Zax ve Sameroff, 1995; Williams, Cox, Hedberg ve Deci, 2000). Sosyal iletişim eğilimli ailelerdeki çocuklarda materyalizm yüksek düzeydeyken (Moschis ve Moore, 1979), düşünce odaklı iletişim tarzının benimsendiği bağımsız düşünmeye teşvik edilen aile çocuklarında materyalizm seviyesi düşük bulunmaktadır (Moschis ve Moore, 1981).

Dindarlık ile materyalizm alanında birçok çalışma varken çok azı aile iletişim çevresiyle ilişkisini vurgulamaktadır. Son zamanlarda Bindah ve Othman (2012) tarafından kavramsallaştırılan çalışmada genç yetişkin tüketiciler arasında dinsel odaklı aile iletişimi olan haneler ve materyalisttik değer eğilimi geliştirme etkisi üzerine ilişkisi üzerinde durulmuştur. Daha sonra yazarlar Malezya (Klong vadisi bölgesi) da genç yetişkin tüketiciler arasında bir çalışma yürütmüş ve çalışmanın sonucunda dinsel odaklı aile iletişiminin, materyalizmle genç yetişkin tüketiciler arasında anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur.

2.1.1.6 Akran gruplarının etkisi ve materyalizm arasındaki ilişki

Akran iletişimi ve etkileri ile materyalizm arasındaki ilişkiye yönelik iyi organize edilmiş çok az sayıda araştırma vardır (örn., Moschis ve Churchill, 1978; Churchill ve Moschis, 1979). Moschis ve Churchill (1978) yaşları 12-18 arasındaki gençlerde sosyal tüketicilerde bağlamında değer ve motiflerle gençlerin tüketiciliklerinin gelişmesinde aile iletişimin etkisini incelemişlerdir. Etkinin önemli bir kaynağının özellikle ergen akran grupları olduğu bildirilmektedir. Çocuklar “tüketim unsurlarını ifade etmeyi” ya da “tüketimin etkilerini”(tarzlar ve tüketim durumu) akranlarından öğrenmektedirler. Ergenler akranları ile etkileşiminde birçok bilişsel beceri

edinmektedirler. Tüketim konusunda akran iletişimi ergenlerde materyalizmle olumlu ilişki içindedir. Churchill ve Moschis (1979) tarafından kentsel ve kırsal alanda yaşayan ergenlerin tüketim konusunda akran iletişimlerinin ortaya konduğu başka bir araştırmada tüketim konuları ve tüketim tutumlarının gücü ile akranlar arasındaki iletişim arasında sıkı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgular materyalistik değerlerin akran iletişiminde artış gösterdiğini ortaya koymaktadır.

2.1.1.7 Televizyon ve materyalizm arasındaki ilişki

Çeşitli çocuk, ergen ve genç yetişkin örnekleri arasında yapılan çok sayıda araştırma, televizyon programları ile materyalizm arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır (örn., Bindah ve Othman, 2011). Alandaki önceki araştırmalara göre, televizyon tüketici sosyalleşme aracı olarak önemli katkı sağlamaktadır (Bindah ve Othman, 2011). Televizyon görüntülerine okul, kilise ve hatta veliler gibi birçok geleneksel toplumsallaşma araçları maruz kalmaktadır. İkinci olarak televizyonun etkileri genellikle görünmemektedir. Çünkü birçok insan televizyon izlemekte ve etkileri gizli kalabilmektedir. Ayrıca televizyon sosyalleşmeye başka açılardan da katkı sağlamaktadır. Televizyon görüntüleri izleyicinin sosyal ortamından ve günlük yaşamından oldukça farklı yaşam hikâyeleri, hesaplar, imajlar sunmaktadır (O'Guinn ve Shrum, 1997). Gelişim kuramları televizyonun kişisel değerler ve sosyal algılar üzerindeki etkisini belirtmektedir. Baskın programlar kişisel değer yapılarını zaman içinde asimile etmektedir. Çünkü içerik analizleri göstermektedir ki materyalizm yaygın ve olumlu olarak televizyon programlarında tasvir edilmektedir (O'Guinn ve Shrum, 1997; Shrum, Burrough ve Rindfleisch, 2005).

2.1.1.8 Satın alma takıntısı ve materyalizm arasındaki ilişki

Faber ve O'Guinn (1992) kompulsif alıcıların görüşlerini derinlemesine inceleyerek genel nüfus içinde kompulsif alıcıların klinik durumunu tanımlamışlardır. Materyalizmin kompulsif alıcılık ile ilişkili olduğunu iddia etmişlerdir. Bazı kompulsif alıcılar satın alma eğilimine bağımlılık geliştirmektedirler. Çünkü başkalarının sahip olduğu ürün ve hizmetlere imrenmekte ve satın almayı sosyal statü ve özsaygının belirleyicisi olarak görmektedirler (Boundy, 2000). Belk (2000) maddeci tüketicilerin kendilerini geliştirmek için güçlü bir mülkiyet arzusunda

olduklarını belirtmektedir. Bu yüzden bazı kompulsif harcamacılar kendini geliştirmek için mülk edinmektedirler. Ayrıca kompulsif alıcılar materyalizm ölçeklerinde kompulsif olmayanlara göre yüksek puan almaktadırlar (Richins ve Dawson, 1992).

2.1.1.9 Fakirlik ve tüketime etkisi

Fakir kişi, pazar araştırmalarında ve genel tüketici durumunda genelde “yabancı” olarak kabul edilmektedir (Alwitt,1996). Düşük gelirli hanenin alışveriş kapsamı kısıtlıdır ve ulaşılabilir alışveriş alternatifleri hakkında daha az bilgiye sahiptir. Çünkü fiziksel ve psikolojik hareketlilik kısıtlamasına sahip olmaktadır (Goldman,1976). Ayrıca, fakir kişi ünlü markalar hakkında çok az bilgiye sahiptir ve daha popüler markalar hakkında bilgi edinmeyi tercih etmekte ve böylece daha fazla harcamaktadır (Coe,1971). Bu durum fakir aileler tarafından markalı malların alındığını, sadece ebeveynlerin değil, ebeveynlerinin hâlihazırda uygun ve çok iyi bilinen seçenekleri tercih etmesi nedeniyle çocuklarının da bu yönde büyük istekleri olduğu görülmektedir.

Belk, Mayer ve Bahn (1982) genç çocuklar arasında tüketici stereotipleri ve ürün mülkiyet algılarını araştırmış ve ürün sahiplerinin daha başarılı olarak görüldüğü ortaya konmuştur. Alt sosyal sınıf çocukları bu kişileri “şanslı” olarak görmektedirler. Alt sosyal sınıf insanları kaderci ve yaşamlarının kontrolünün dışarıda olduğuna inanırken yüksek sosyal sınıf insanları yaşamları üzerinde kendi kontrollerinin olduğuna inanmaktadırlar (Herzog,1963). Çocukların akran gruplarında satın alma gücüne daha duyarlı olmaları nedeniyle, satın alamama durumunda düşük özsaygı geliştirmelerinin olası olduğu ifade edilmektedir (Achenreiner,1997).

Çocuklar ve ergenlerde materyalizm seviyesinin artışına yönelik ebeveynler, eğitimciler ve sosyal bilimciler arasında kaygı yaşanmaktadır. Bu kaygılara rağmen çocukluk ve ergenlik çağında materyalistik değerlerin nasıl geliştiği hakkında çok az şey bilinmektedir. Materyalizm, tüketici araştırmalarının uzun süredir ilgi alanındadır, ancak bu konudaki araştırmalar çocuk ve ergen değil yetişkin merkezlidir. 1970’lerde bu konuda küçük bir hareketlilik görülmüş ve ergenlerde materyalizmin etkisiz aile iletişimi, yüksek akran iletişimi ve yüksek televizyon

izleme düzeyi (Churchill ve Moschis, 1979; Moore ve Moschis, 1981; Moschis ve Churchill, 1978; Moschis ve Moore, 1979) gibi faktörlerle ilişkili olabileceği bulunmuştur.

Psikoloji, sosyoloji ve pazarlamayı içeren çeşitli bilim dallarındaki araştırmalar mülkiyet değerinin sebebi olarak kişinin benlik kavramını başkalarına ifade etmesi, benlik kavramını başkalarına ifade etmesi, benlik kavramını koruması ve benlik kavramını göstermesi ile ilişkisini ortaya koymaktadır (Belk, 1985; Holman, 1981; Mukerji, 1983; Solomon, 1983).

2.1.1.10 Kişilik özelliği olarak materyalizm

Materyalizmin doğasına yönelik önemli bir tartışma, bir kişilik özelliği ya da sosyal öğreti değeri olup olmadığıdır (Belk,1985). Materyalizm, dünyevi eşyalara bir tüketicinin bağlanmasının önemi olarak tanımlanmaktadır. Bu dünyevi mallar, materyalizmin en yüksek seviyesinde, kişinin yaşamında merkezi bir yere sahip olmaktadır. Aynı zamanda bu mallar memnuniyetin ve memnuniyetsizliğin temel kaynağı olmaktadır.

Belk'e (1985) göre, üç ana kişilik özelliği materyalist kişilerle ilişkilendirilmektedir: *Sahip olma isteği*; kişinin mülkiyetinin sahipliğini ya da kontrolü sürdürme eğilimi *Cimrilik*; başkaları ile malını paylaşma ya da malını başkalarına verme isteksizliği *Kıskançlık*; başkalarının sahip olduklarını arzu etmektir.

Belk materyalizm ve mutluluk arasında yaşamda olumlu ilişki olduğunu bulmuştur.

Czikszenminalyi (2005)'e göre materyalistik bir kişi, ruhsal enerjisini materyalistik nesnelere ve onların sağlık, statü ve mülkiyete dayalı güç gibi sembolik anlamlarına adayan kişidir. Bu nedenle, bu kişi hayatı materyalistik deneyimler açısından görmektedir. Materyalistik bir kişi için nesne sadece nesne değildir. Bu kişi, nesneyi hedefine ulaşmak için bir adım olarak görmekte ve onun ötesine geçmeyi amaçlamaktadır. Czikszenminalyi, etkileri açısından materyalizmin iki tanımını yapmaktadır: Enstrümantal materyalizm nispeten zararsızdır; kişinin nesnelere, kişisel değerleri keşfetmek ve geliştirmek, kişiler arası ilişkileri güçlendirmek için gerekli anlamlar olarak görmesidir. Terminal materyalizm potansiyel yıkıcıdır, daha

fazla mal varlığı isteği ile kontrolü kaybetme ve tüketim için tüketimdir.

Richins ve Dawson (1992) bu sınıflamaları pratik ve işlevsel olmamaları ile eleştirilmektedirler. Onlara göre bu isimlendirmelerin kişilik farklılıkların ya da bazı belirsiz davranış ve güdülerin tanımını basitçe yapıp yapmadığı belirsizdir.

2.1.1.11 Materyalizm nasıl gelişir?

Araştırmalar materyalist değerlerin iki şekilde geliştiğini göstermiştir: Güvensizliğin neden olduğu deneyimler, sosyalizasyon ve öğrenme süreçleriyle materyalist değerlerin gelişimini doğrudan etkileyen sosyal modeller (Chan ve diğerleri, 2006).

Araştırmalar, bireylerin belirli psikolojik ihtiyaçlarını desteklemeyen çevrelerde yaşadıkları için daha materyalist hale geldiklerini göstermiştir. İnsanların yaşadığı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevre materyalist değerlerin gelişmesi ve ihtiyaçların karşılanması için son derece önemlidir.

Richins ve Dawson (1992)'e göre, materyalizmin gelişimsel bir yönü bulunmaktadır. Yaygın bir davranış şekillendirme yöntemi olarak ebeveynler çocuklarına istedikleri şekilde davranmalarını geliştirebilmek için bazı ödüller vermektedirler. Ancak bu ödüller doğal olarak yiyecek, oyuncak ve hatta bazen sembolik yıldızlar (para kazandırma potansiyeli olan) gibi maddi şeylerdir. Bu materyalizmin ödüllendirici ebeveyn tarzına bir örnektir. Geleneksel Türk kültüründe çocuk bir şeyde başarı göstermekte ve başarısına göre isim almaktadır. Bu isim, yaşamında derin anlam taşır ancak bu ödül (isim) materyalistik değildir.

Birçok davranış modeli gibi çocuk ve gençlikte edinilen tüketim kalıpları ve tercihleri ergenlik dönemi boyunca şekillenmekte ve değişmektedir. Bireyin yaşlanmaya bağlı olgunlaşmasının bir sonucu olarak da çevreye uyumunu sağlayacak değişimlerin ortaya çıkması beklenmekte, olgunlaşmasının gelecekteki rol beklentilerinin gelişiminde temel bir faktör olduğuna inanılmaktadır (Dursun, 1993). 3–7 yaş arası kapsayan algısal evrede çocuklar pazarın ayırt edici özelliklerinin farkındadırlar. Sahip olmanın değeri, çok şeye sahip olma gibi yüzeysel özelliklere dayandırılır. 7–11 yaşlarını kapsayan analitik evrede, çocuklar bazı tüketici bilgi ve becerilerine hâkimdirler. Bu dönemde ürün kategorisi ya da fiyatı gibi kavramları işlevsel ya da dikkate değer faktörler olarak düşünürler (Chan, 2003). Kohlberg'e

(1987) göre, 9 yaşına kadar olan ahlaki gelişim dönemindeki çocuklar için ihtiyaçlar ve istekler önceliklidir. Materyalizm kavramı “bunu istiyorum, onu bana al” gibi elde etmeye yönelik davranışlarla ilişkilidir ve onlara göre para, bütün bu objeleri satın almak için vardır. Bu dönemde materyalizm objeleri satın alma isteğini, gerekli olan parayı ve parayı garantileyen işi kapsar (Goldberg, Peracchio ve Bamossy, 2003). 11–16 yaşları arasındaki yansıtma evresi ise ergenlerin marka ve fiyat gibi pazar kavramları hakkında geniş bir bilgiye sahip olduğu dönemdir (Chan, 2003).

Öte yandan cinsiyetin doğrudan ya da dolaylı olarak materyalist değerler üzerinde etkin olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Örneğin; Türkiye’de yapılan bir çalışmada (Özdemir ve Yaman, 2007), kadınların erkeklere oranla alışverişten daha fazla zevk aldıkları tespit edilmiştir. Oysa çocuklarla ilgili olarak Buijzen ve Valkenburg (2003) çalışmalarında, erkek çocukların medya ve reklâmların daha çok etkisinde kaldığını, bu sebeple kız çocuklarına göre ailelerinden daha talepkâr olduklarını tespit etmişlerdir.

Yetişkinlerin nasıl materyalistik yetişkinler olduklarına yönelik bazı teoriler bulunmaktadır. Goldberg ve diğerleri (2003) çalışmalarında gençler arasında materyalizm algısının nasıl olduğunu test etmişlerdir. Şaşırtıcı biçimde (ya da doğal olarak) maddi başarı dayanaklarında yetişkinlerle aralarında çok farklılık görülmemektedir. Gençler, insanlar ve onların sahip oldukları nesnelere hakkında çok farklı düşünceye sahip değildirler. Zengin aile çocuklarının istedikleri ve arzu ettikleri çoğu şeye sahip olduğu düşünüldüğü gibi çoğu insan zenginlerin daha materyalist olduğuna inanır. Ancak materyalist değerlere ilişkin bulgular bu hipotezle uyumluluk göstermemektedir.

Yoksulluk, bireylerin temel fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamalarına ilişkin endişe duydukları koşulları yaratır. Bu ihtiyaçlarını gidermek üzere yaptıkları girişimlerde ise önemli bir kısmı materyalist amaçlara yönelmeye başlar (Kasser, 2002). Bu nedenle fakir aile gençleri belirgin biçimde zengin aileden gelen gençlerden daha materyalistik bulunmaktadır. Bu gençler akranlarından daha çok part time işte çalışma eğilimindedirler. Şaşırtıcı olmayacak şekilde ebeveynlerinden daha fazla gelir beklemekte ve bunu arzu etmektedirler. Bu araştırma bulgularına

göre genel materyalizmin iyi olma potansiyeline karşı materyalistik gençler, az materyalistik gençlerden ne daha çok ne daha az mutludurlar. Bu bulgu dikkate değer görülmektedir.

2.1.2 Aleksitimi

Duygular günlük yaşamımızda önemli bir işlev sunmaktadır. Kişisel endişeler söz konusu olduğunda onlar uyarı vermekte, hedefe ulaşmakta bizi motive etmekte ve hangi durumlardan kaçınmamız ve hangi durumlara yaklaşmamız gerektiğini bize öğretmektedirler (Fridja, 1986).

Tartışmalar sürmekte olmasına rağmen, uyumlu duygusal işlevsellik açısından kişinin duygularını anlaması ve kabul etmesi bir gerekliliktir. Bunu yapmak için yetersiz olma ‘aleksitimi’ olarak ifade edilmektedir. Duyguları tanıma ve ifade etme zorluğu (aleksitimi), fiziksel sağlık ve psikolojik iyi olma üzerinde önemli etkiye sahiptir (Eid ve Boucher, 2012). Gerçekten de birçok farklı ülkedeki birçok çalışma, aleksitimi ve zihinsel ya da sağlık sorunları arasında deneysel ilişki olduğu yönündedir. Ancak bu çalışmaların çoğu yetişkinler arasında uygulanmıştır ve aslında çocukluk çağında bu ilişkinin nasıl geliştiğine yönelik içgörü kazanma daha çok önem taşımaktadır. Çünkü bilişsel kontrolün etkisi yaşla birlikte artacağından duyguların düzenlenmesinin gelişimindeki büyük ilerleme bu dönemde beklenmektedir (Rieffe ve diğerleri, 2010).

Aleksitimi çocuklarla sınırlı olmamasına rağmen kötü muamele edilen çocuklar hem dilsel bozukluklar hem de aleksitimi için daha fazla risk altındadır. Aleksitiminin anlamı ve değerlendirilmesi çocukların sosyo-duygusal durumları ile ilgili çalışmalarda kritik önem taşıyabilmektedir (Way, Yelsma, Van Meter ve Black-Pond, 2007).

Aleksitimiye kısa bir hikâye:

Jaime 10 yaşında ve 4.sınıf öğrencisidir. Tatilde ve evde birlikte oyun oynadığı çok az arkadaşı vardır. Okulda arkadaşlarıyla şakalaşabilmektedir. Orta seviyede çalışmaktadır ve bazen matematik ve yazım derslerinde başarı göstermektedir. Sözel davranışlarını değiştirmek için okul danışmanına başvurmuştur. Zamanla çocuklarda zorbalık davranışına başlamış ve öğretmenin uyarılarını takip etmemeye başlamıştır.

Son zamanlarda öğretmeni Jaime'nin başkalarına duygularını ifade etmekte

zorlandığını gözlemlemiştir. Son olay otobüs beklerken başka bir çocukla kavga ederken oluşmuştur. Karşısındaki çocuğa duygularını etkili bir şekilde ifade etmemiş, onu itmiş ve sonra onun ismini çağırarak bağırmaya başlamıştır. Jaime'in annesi okulda diğer çocuklarla iletişimde zorlandığını bilmediğini söylemektedir. Oğluna okulda ne yaptığını sorduğunda, her zaman herşeyin yolunda olduğunu söylediğini ifade etmektedir. Kocası ile ayrıldıklarını, Jaime'in içine kapandığını ve ayrılıkları hakkında konuşmadığı söylemektedir. Jaime okul danışmanı ile görüşmüştür. Ebeveynlerinin ayrılışı ile ilgili ne hissettiği sorulduğunda, omuz silmiş, "Doğru değildi, ama hafta sonu babamı görmeye gideceğim" demiştir.

Bu kısa hikâyeye travmatik bir olaydan sonra bir çocuğun sözel davranışlarında nasıl bir değişim olduğunu gösteren bir örnektir. Ebeveynlerin boşanması ve diğer travmatik olayların etkili duygusal iletişim zorluğunu bir çocukta ortaya çıkarmasının iyi bir örneğidir. Jaime ilk olarak Sifneos'un tanımladığı "aleksitimi" yaşıyor olabilmektedir (Way ve diğerleri, 2010).

Aleksitimi ilk olarak Sifneos (1973) tarafından güçlü duyguların farkında olan ya da bunları deneyimleyen, ancak zorlukla anlamlandıran ve başkalarına duygularını etkili şekilde ifade etmekte zorlanan, psikosomatik sorunları olan klinik hastaları tanımlamak için kullanılmış ve psikiyatrik hastalıklar sınıfında yer almıştır. Aleksitimi, "duyguları için kelimesi olmayan" anlamında kullanılan ve kökleri Yunanlılara dayanan bir kavramdır. Kelime anlamı olarak aleksitimi Yunanca'da a=yok, lexis=söz, thymos=duygu anlamına gelen kelimelerin birleşmesinden meydana gelmiş bir kavramdır (Dereboy,1990). Bu kavram Türkçe'ye 'duygular için söz yokluğu' şeklinde çevrilmiştir (Dereboy, 1990).

Aleksitimi, çocuklar ve yetişkinlerin yaşantılarında, başkalarıyla sözel iletişimlerinde duygularını etkili bir şekilde tanımlama ve ifade etmekte zorlandıkları bilişsel-duygusal iletişim bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Way ve diğerleri, 2007). Aleksitimi, duygusal süreçlerin zayıf yanlarının bir araya gelmesi olarak da tanımlanabilmektedir (Koven ve Thomas, 2010). Aleksitimi, duyguları tanımlanması ve tarif edilmesindeki zorlukla tanımlanan ve duyguların zihinsel düzenlenmesindeki bozuklukla ve sağlıkla ilgili sorunlarla ilişkilendirilen bir durumdur (Pandey, Saxena ve Dubey, 2011).

Aleksitimik olma ile duyguların düzenlenme gücü ve sağlığa ilişkin problemler arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada aleksitimik olan bireylerde

olmayanlara göre duyguların düzenlenme güçlüğü ve sağlığa ilişkin problemlerde yüksek puan gözlenmiştir (Pandey ve diğerleri, 2011). Bir başka çalışmada işlevsel olmayan duygusal düzenlemelerle agresif ve şiddet davranışları arasında ilişki olduğuna yönelik nörobiyolojik temelli kanıtlar bulunmaktadır (Davidson, Jackson ve Kalin, 2000). Birçok çalışma duygusal dengesizliğin farklı şekillerde reaktif ve proaktif saldırganlık faaliyetleriyle ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Reaktif saldırganlık; duygusal, savunmacı ve yüksek tansiyonlu davranışlarla tanımlanırken, proaktif saldırganlık ihtiyatlı, saldırgan ve soğukkanlı davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Dodge, Lochman, Hornish, Bates ve Petit, 1997).

Bir başka çalışmada (Konrath, Novin ve Li, 2012) yüksek aleksitimi seviyesine sahip bireylerin düşük aleksitimi seviyesine sahip bireylere oranla etkileşim grupları içinde daha agresif görünüme sahip oldukları ve kendilerini daha sınırlı olarak ifade ettikleri görülmektedir. Aleksitimik bireylerin sınırlı duygusal süreç kapasitesine sahip oldukları ve hoş olmayan duyguların üstesinden gelmekte dürtüsel dışa vurum davranışları kullandıklarını öne süren çalışmalar da bulunmaktadır (Keltikangas-Jarvinen, 1982; Sifneos, 2000).

Aleksitimi ve antisosyal davranışlar arasındaki ilişkiye yönelik araştırmalarda, aleksitiminin yetişkinlerde suça ilişkin davranışlarla (Kroner ve Forth, 1995) ve şiddet (Keltikangas-Jarvinen, 1982) ile ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Suçluluk ve aleksitimi arasındaki ilişkiye yönelik bazı kanıtlar bulunmaktadır (Zimmermann, 2006) ama genel olarak ergenlerde antisosyal davranışlar ve aleksitimi arasındaki ilişki belirsizdir. Mannien ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada da suça eğilimli ergenlerin belirgin biçimde, genel nüfus içindeki ergenlere göre daha aleksitimik oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Fossati ve diğerleri (2009) tarafından yapılan başka bir araştırmaya göre, aleksitimi ile dürtüsel saldırganlık ve güvensiz bağlanma arasında ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aleksitimi ve bebek-bakıcı bağlanması arasındaki boylamsal ilişkiler için veriler iddiaları test etmek amacıyla yeterli seviyede kullanılabilir olmasa da, araştırmalar aleksitimi ve yetişkinlerin akranları ile ilişkilerindeki bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri ele alınmaktadır. Hexel, 2003; Montebanocci, Codispoti, Baldora ve Rossi, (2004) tarafından yapılan araştırmaya göre güvenli bağlanma stilleri ve düşük

aleksitimi seviyesi arasında ilişki bulunmaktadır.

Bekker, Bachroch ve Croon (2007) çocukların fiziksel ve duygusal olarak güvensiz hissettikleri çevrelerde büyümeleri ve duygularını sözel olarak ifade edememeleri durumunda, yetişkin olduklarında normal sağlıklı duygu durumlarının yoğunluğuyla nasıl başa çıkacaklarını öğrenemediklerini ifade etmektedirler. Bağlanma teorilerine göre duygu düzenleme ve bağlanma niteliği yakın ilişki içindedir.

Bağlanma teorileri, duygu durumlarının düzenlenmesinde, kişilerarası deneyimlerle oluşan bilişsel motivasyonel şema olan iç çatışma modellerinin kullanıldığını öne sürmektedirler (Allen ve Land, 1999). Yaşamın ilk yıllarındaki bağlanma deneyimleri sonraki ilişkiler için model oluşturmaktadır. Dolayısıyla kaygılı zamanlarında bir çocuğa güvenilir ve etkili bir rahatlama sağlanmadıysa, duygusal düzenleme ve özgüven gelişimini engelleyen ve kendine ve başkalarına yönelik olumsuz temsiller oluşturmasına neden olan, güvensiz bağlanmaya zemin hazırlanmış olmaktadır. Böylece ergenler ve yetişkinler ihtiyaç duyduklarında destek olacak kişilerin bulunmama ya da duyarlı olmamalarını bekler duruma gelmektedirler. Aleksitimi ve bağlanma ilişkisinin araştırıldığı bir araştırmada yetişkinlerde aleksitimi yüksek gözlenenlerde, önceki dönemlere ilişkin raporlarda ebeveyn aşırı korumacılığı ve düşük anne ilgisi ilişkisi ortaya konmaktadır (Thorberg, Young, Sullivan, ve Lyvers, 2011). Yani aşırı korumacılık, müdehaleci anne, genç bir yaşta duygusal düzenlemeyi engelleyen özel bir bağlanma unsuru olmaktadır. Bağlanma açısından, ergenlik önemli bir geçiş dönemi ve birincil bakım görevini üstlenenlere bağımsız güven davranışları ve duygu düzenleme kapasitesinin gelişiminde kritik gelişimsel görevler veren bir dönemdir. Birinci bakıcılara daha büyük duygusal bağ ve güven duygusunun ergenlerde aleksitimi seviyesini azalttığı tahmin edilmektedir (Oskis ve diğerleri, 2013).

Aleksitimi algılanan destek azlığı, yakın ilişki azlığı, aile içi ve sosyal yalnızlık ve sosyal beceri azlığı ile ilişkili bulunmaktadır (Fukunishi, 2005). Duygusal düzenleme zorlukları ve aleksitimi somatizasyonla da ilişkilendirilmektedir. Duygu düzenleme zorlukları ile ilgili olarak, güvensiz bağlanma (yani sıkıntılı zamanlarda bu duyguyu hafifletmek için başkalarıyla ilişki kurma ve başkalarından yardım arama zorluğu) çocukluk dönemi travması ve yetişkin somatizasyonu arasındaki ilişkiye aracılık

etmekte ve somatizasyon puanlarının eşsiz bir belirleyicisi olmaktadır (Waldinger, Schulz, Barsky, ve Ahern, 2006). Bir çalışmada olumsuz duygu deneyimi ve yetersiz duygulanım eğilimleri sıkıntı ile başa çıkma yeteneği ile ilişkilendirildiğinde, travma mağdurlarında %42 oranında somatizasyon belirtileri gözlenmiştir (Elklit ve Brink, 2003).

Aleksitimi psikiyatrik bir bozukluk değildir ve tanısal ve istatistiksel el kitabında yer almaz (DSM-IV-TR, American Psychiatric Association, 2000). Ancak yetişkinlerde aleksitimi ve psikiyatrik bozukluklar arasında ilişki olduğu görülmektedir. Taylor (2000)' a göre, aleksitimi çeşitli tıbbi ve psikiyatrik bozuklukla ilişkilendirilen, genel nüfus içinde normal bir şekilde dağılması mümkün olan bir kişilik yapısıdır. Mattila (2009), aleksitimi ile düşük eğitim, düşük sosyo-ekonomik düzey, yalnız yaşama ve işsizlik arasında ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

On beş yılı aşkın bir süredir hipertansiyon (Jula, Salminen ve Saarijörvi, 1999), depresyon (Hankalampi, Saarinen, Hintikka, Virtanen ve Viinamaki, 1999), anoreksia nervroza, bulimia nervroza (Taylor, Parker, Bagby ve Bourkes, 1996), maddeyi kötüye kullanma, panik bozukluklar ve post travmatik stres bozukluğu (Taylor, 2000; Taylor, Bagby ve Parker, 1997) ile ilişki içinde bulunmaktadır. Aleksitimi ayrıca genel iyi olma ve yaşam kalitesi üzerinde de olumsuz etkiye sahiptir (Henry ve diğerleri, 2006). Aleksitimi ile otizm arasında ilişki olduğuna yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Heaton ve diğerleri, 2012).

Aleksitimi Nemiah, Freyberger ve Sifneos (1976) tarafından klinik gözlemler ve takip eden özellik oluşumları ile şu şekilde formüle edilmiştir:

- Duyguların tanımlanmasında güçlük
- Duyguların tarif edilmesinde güçlük
- Sınırlı hayal etme kapasitesi
- Duyguların dışsal odaklı olması

Duyguları tanıma ve ifade etmenin sağlıklı olabileceği düşüncesi yaygındır. Hatta yetişkinler ve çocuklar için kendi kendine yardım ve destek gruplarında başkalarıyla duygularını paylaşmanın olumsuz duyguları azaltabileceği düşüncesi temeldedir.

Duyguların söze dökülememesi psikosomatik problemleri içeren zararlı sonuçlar doğurmaktadır. Daha önce de değindiğimiz gibi aleksitimi kavramı Sifneos tarafından ilk ortaya atıldığında psikosomatik sorun yaşayan hastaların gözlenmesi ve onlardan elde edilen bilgilere dayanıyordu. Her ne kadar psikiyatrik bozukluklar içinde yer almadığı söylene de özellikle yetişkinlerde aleksitimi ile psikiyatrik bozukluklar ilişki içinde bulunmaktadır (Jellesma, Rieffe, Terwogt, ve Westenberg, 2009).

Aleksitimide yüksek puan alan bir kişi üzgün hissettiğini söyleyebilmekte, ancak bu duyguya tam olarak neyin neden olduğunu fark etmemektedir. Kaçınılmaz olarak, kişinin olumsuz duygularının sebep olduğu bozulan algılama yeteneği ruh sağlığı problemlerinin gelişmesine neden olmakta ve durumu yeterli ve uyumlu bir şekilde ele almasını engellemektedir (Rieffe ve diğerleri, 2010).

2.1.2.1Aleksitiminin nedenleri

Aleksitimi ve duygusal süreçlerin çeşitli yönleri arasındaki ilişkiyi ölçen birçok çalışma vardır. Şu ana kadar ki sonuçlar tartışmaya açıktır. Bazı araştırmalar aleksitimik ve aleksitimik olmayan öğrenciler arasında duygusal yüz ifadelerini algılama ve duyguya ilişkin bilginin yorumlanmasında fark olmadığına yöneliktir (Mayer, DiPaolo ve Salovey, 1990; McDonald ve Prkachin, 1990). Diğer araştırmalar duygu düzenleme bozuklukları için aleksitiminin önemli bir belirleyici olacağına yöneliktir (Jessimer ve Markham, 1997; Lane, Sechrest ve Reidel, 2000).

Aleksitimi kavramının yetişkinlerde klinik gözlemlerden elde edilen iki kaynaktan meydana geldiği yönünde görüşler de ileri sürülmektedir (Way ve diğerleri, 2010).

Bunlardan ilki, psikosomatik bozuklukların psikanalitik tedavisi ve diğeri soykırımdan kurtulanların tedavisidir. Ruesch (1948) psikosomatik yetişkin hastaların “çocuksu kişilik özellikleri” olduğunu ve özellikle sözel ve sembolik ifadelerin olgunluğuna erişememiş olduklarını söylemektedir. Benzer gözlemler soykırımdan kurtulanlar için yapılmıştır (Krystal, 1974). Krystal bu bireyleri, bilişsel süreçlerde sınırlılık ve duygularda tıkanmanın etkisiyle sembolik ifadelerde güçlük yaşayanlar olarak adlandırmaktadır.

Aleksitiminin sebebi güçlkle tanımlanabilmektedir. İlk olarak aleksitimi “genetik”

faktörlerden kaynaklanabilmektedir (Fukunishi ve Paris, 2001). İkincil olarak aleksitimi etkili duygusal ifadelerin engellenmesine neden olan çocuk istismarı gibi travmatik yaşam deneyimlerinin sonucunda da görülebilmektedir (Krystal, 1988).T-ravmatik yaşantılar sonucunda beynin duyguları yöneten sağ yarımküresi ile konuşmayı yöneten sol yarım küresi arasında iletişim bozulmaktadır (Schore, 2001). Travmatik yaşantılar sonucu, kişinin duygularını tanıma ve ifade etmede yaşadığı güçlük olarak adlandırılan aleksitiminin sonucu olarak beynin bu fonksiyon bozukluğu öne sürülmektedir.

Parker, Taylor ve Bagby (2001), bilişsel beceriler ve özellikle dilsel yeteneğin aleksitiminin tanımlanmasında önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadırlar. Aleksitimi duygu uyarıcılarının sözel ve sözle olmayan algılamalarındaki bozulma ile ilişkilendirilmektedir.

Kokkonen, Veijola ve Karvonen (2003), çocukluk dönemindeki dil gelişimi ile yetişkinlikteki aleksitimi arasındaki ilişkiye yönelik önemli bulgular elde etmiştir. Buna göre erken konuşan çocukların aleksitimi ölçümleri düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar sözel yeteneğin aleksitimik bozuklukların gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Aleksitimi kuşaklararası iletim de olabilmektedir. Duygularını tanımada ve ifade etmekte güçlük yaşayan çocukların ve yetişkinlerin ebeveynleri de pozitif iletişimde (Berenbaum ve James, 1994), duygularını ifade etmekte (Lumley, Mader, Gramzow ve Papineav, 1996) zorluk yaşayabilmekte ya da alkolik olabilmektedirler (Fukunishi ve diğerleri, 1992).

2.1.2.2Aleksitiminin yaygınlığı

Araştırmalar yetişkinlerin % 10-15'inde genel nüfus içinde aleksitimi olabileceği yönündedir (Parker, Taylor ve Bagby, 1989). Yetişkinlerde erkekler kadınlardan daha aleksitimik olarak belirlenmektedirler (Honkalampi, Hintikka, Saarinen, Lehtonen ve Viinamaki, 2000; Yelsma, 2005). Bunun nedeni olarak erkeklerin çeşitli duyguları, özellikle ümitsizlik ve korku gibi hassas duyguları için kelime dağarcıklarını geliştirmemeleri gösterilmektedir. Bunun nedeni olarak da, erkekler için duygularını ifade etmenin düşkünlük ve şefkat gibi bağımlı duygular ve

'zayıflık' ve muhtaçlık olarak görüldüğü belirtilmektedir (Levent ve diğerleri, 2006). Erkeksi cinsiyet rolünün tanımından dolayı erkeklerin güçlü duygularını gösterme, ifade etme ve paylaşmada kısıtlı hissettiklerini ve bu duygusal kısıtlamanın aleksitimi ile ilgili olabileceğine yönelik araştırmalar da bulunmaktadır (Konrath, Novin, ve Li, 2012). Diğer bazı araştırmalar, aleksitimik özellikler bakımından cinsiyet açısından bir fark olmadığı ya da birçok araştırma sonucundan hareketle yaşa bağlı ya da aleksitimi bileşenlerinin incelenmesi sonucu bir açıklama ve ilişkilendirme yapılması önerilmektedir (Joukamaa, Saarijarvi, Muuriaisniemi, ve Salokangas, 1996).

2.1.2.3 Aleksitimiklerin kişilik özellikleri

Aleksitimi ve kişiler arası problemler bir duygu eksikliğini düzenleyici sistemler ve aleksitimi ve özel hastalık durumları arasındaki ilişkiler noktasında birlikte düşünülmelidir. Hastaların duygularını adlandırma ve tartışma durumlarında yaşadıkları problemler kişiler arası ilişkilerden ayrı tutulamaz (Vanheule, Vandenberg, Verhaeghe ve Desmet, 2010).

Klinik çalışmalar esnasında araştırmacılar, kişiler arası ilişki tarzlarında hastaların özelliklerini kaydetmişlerdir. Nemrah ve Sifneos (1970) aleksitimik hastaların bağımsız, umursamaz, diğer insanlardan uzak, kişiler arası ilişkilere ek olarak terapötik ilişkilerde donuk, soğuk ve anlayış eksikliğine sahip olduklarını öne sürmektedirler (Vanheule ve diğerleri, 2010). Kişiler arası sorunlar, kişiler arası iletişimdeki semboller ve aleksitimi arasındaki ilişkinin araştırıldığı başka bir çalışmada, aleksitimi kişiler arası ilişkilerde "soğuk" ve "içe dönük" olma ile ilişkilendirilmektedir (Inslegers ve diğerleri, 2012).

Kişilik özellikleri ve aleksitimi ilişkisinin ölçüldüğü başka bir çalışmada da bağımsız özbenlik kurgusu olan kişilerin başkalarından farklı düşünce yapısına sahipken, bağımlı özbenlik kurgusu olan kişilerin sosyal konularda başkalarına bağımlı göründükleri ifade edilmektedir (Konrath, Grynberg, Corneille, Hammig, ve Luminet, 2011). Dolayısıyla aleksitimi bağımsızlık ile düşük, başkalarına bağımlılık ile yüksek ilişki içinde bulunmaktadır.

Genel nüfus içinde aleksitimin mutlak ve bağıl kararlılığı yüksek bulunmuştur. Bu

sonuç genelde aleksitiminin kararlı kişilik özelliklerini temsil ettiği varsayımını doğrulamaktadır. Ayrıca aleksitimi depresif belirtilerde artış gösterebilmektedir (Tolmunen ve diğerleri, 2011).

2.1.2.4 Aleksitiminin kuramsal alt yapısı

Bu bölümde çeşitli yaklaşımların aleksitimi açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1.2.4.1 Nörofizyolojik yaklaşım

Nörofizyolojik yaklaşımdan yararlanarak aleksitimi konusunda araştırmalar yapmış ve bulgulara ulaşmış araştırmacılar arasında farklı görüşler bulunmaktadır. Aleksitiminin etiolojisine ilişkin ilk temel çalışmalardan birisi komissürotomili hastalar üzerinde yapılmıştır.

Bu hastalarda aleksitimik özellikler görülmesinden yola çıkan uzmanlar aleksitimik bireylerde de beynin sağ ve sol yarım küreleri arasında bağlantı kopukluğu olduğunu öne sürmektedirler. Beynin sağ yarım küresinde birincil süreçteki düşüncelerle sol yarım küresindeki ikincil süreçteki düşünceler arasında kopukluk olduğu vurgulanmaktadır (Hoppe ve Bogen, 1977). Bu hipotezi test etmek ve geliştirmek için birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmaların çoğunda hastaların “corpus colassium”u etkisizleştirmiş ve beyin yarımküreleri arasındaki bağlantı koparılmıştır. Ve sonuçta bu hastaların yoğun somatik şikâyetler ve tepkiler gösterdikleri anlaşılmıştır.

Önceki bir araştırmada yalnızca sağ elini kullanan kimselerin yalnızca sol elini veya her iki elini kullananlara kıyasla aleksitimik özelliklerinin anlamlı ölçüde yoğun olduğu tespit edilmiştir (Fricchione ve Howanitz, 1985). Daha sonraki araştırmalar ise beynin sağ yarım küresinin duygusal, yaratıcı; sol yarım küresinin ise analitik, mantık ve matematikle ilgili işlevlerine uygun olarak aleksitimiklerde görülen hayal yaşantısında kısıtlılık ve katı düşünce yapısının sol yarım kürenin fazla kullanılmasıyla ilişkili olarak açıklanabileceğini öne sürmüştür. Sol beyni sağ beyne oranla daha yoğun kullanan bireylerde bedensel yakınmalar; duygusal yaşantılarda kısıtlılık ve panik bozukluk görülmesi aleksitimik özelliklerle bağdaştırılmaktadır (Taylor, 1984; Burgess ve Simson, 1988).

2.1.2.4.2 Psikanalitik Yaklaşım

Aleksitimiği psikanalitik yaklaşıma göre açıklayan araştırmacıların çoğu bebeklik ve çocukluk dönemi ebeveyn-çocuk ilişkisine yönelmekte ve ebeveyn tutumuna göre çocuklarda aleksitimik özellikler gelişebileceğini öne sürmektedirler.

Mc Dougal'a göre, erken dönem anne-çocuk ilişkilerindeki bozukluk çocukta içsel temsiller oluşturma, imge kurma yeteneğini engeller. Anne imgesini oluşturma şansı bulamayan çocuk, daha sonraları içsel gereksinimleri için gerekli olan hayal kurma ve fantezi yeteneğinden yoksun kalacaktır. Benzer şekilde, erken yaştaki anne-çocuk ilişkilerindeki düzensizlik gerçek benliğin oluşmasını engellediği bu da içgüdülerin sözel ifadesini güçleştirdiği için aleksitimik özelliklerin oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Yani aleksitimik özelliklerin psikotik nitelikli çatışma ve kaygılara karşı bir savunma mekanizması olduğu iddia edilmektedir (Mc Dougal,1982).

Luminent aleksitimiği anne tutumuna bağlı olarak açıklamaktadır. Psikosomatik hastaların çoğunun aşırı koruyucuyada üstü kapalı reddedici tutumu olan annelere sahip oldukları bilinmektedir. Bu annelerin çözümlenmemiş narsistik çatışmalarını çocuklarına yansıtmaktadırlar. Annesi bebeğini kendi bedeninin bir parçası gibi algılayarak çocuğun bedensel tepkilerine aşırı dikkati ve kontrolü; ileriki yaşlarda çocuğun bedenin öz temsilindeki yetersizliğe bağlı olarak aleksitimik belirtilerin oluşmasına neden olmaktadır (Luminent, 1995).

Krystal (1979), aleksitimiklerdeki hayal ve fantezi yoksunluğu, yaratıcılık ve kendine bakım eksikliği gibi özellikleri; erken çocuklukta yaşanan duygusal gelişimi engelleyici yıkıcı olay ve ilişkilere bağlamaktadır. Bu durumda aleksitimi gelişimsel bir başarısızlık ya da psikolojik bir travma sonucu ortaya çıkan duygusal sıkışma ve gerileme olarak düşünülebilir.

2.1.2.4.3 Sosyal Öğrenme-Davranışçı Yaklaşım

Bu yaklaşıma göre aleksitimik özelliklerin açıklanması bireyin içinde yaşadığı sosyo-kültürel ortama bağlıdır. Bazı toplumlarda özellikle batı kültürüne oranla doğu kültüründe duyguların ifade edilmesi yerine bastırılması daha sık rastlanan bir durumdur. Toplum içinde duyguların ifade edilmesi yerine bastırılması gerektiğini model alan çocuklarda aleksitimik özellikler görülme sıklığı daha fazla

olabilmektedir. Stoudemire'e (1991) göre, aleksitimi bireyin görgü, eğitim ve yaşantıyla ilgili kültüre bağlı sosyal kökenli bir olgudur. Aile içinde öğrenme, model olma sonucu ortaya çıktığını vurgulamaktadır. Ona göre, çocuklar aile içinde ve yaşadıkları çevrede kendilerini duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi öğrenecekleri yerde bastırmayı ya da bedensel ifade etmeyi görüyorsa "hasta rolüne adapte" olarak aleksitimik özellikler göstermeye zemin hazırlamaktadır.

2.1.2.4.4 Bilişsel yaklaşım

Aleksitimiye bilişsel yaklaşıma göre açıklamaya çalışan araştırmacılar duyguların altında bilişsel şemalar ve bilişsel değerlendirmeler yattığından yola çıkmaktadırlar. Lazarus'a (1982) göre de duyguların altında bilişsel değerlendirmeler, öğeler yatmaktadır. Duygu bireyin çevre ile etkileşiminde yaptığı bilişsel değerlendirmelerin bir sonucudur. Lazarus, bilişsel değerlendirmelerin basitten karmaşığa doğru bir derece izlediğini vurgular.

Bilişsel değerlendirmenin en ilkel, basit biçimi dil öncesidir. Gelişmiş olan biçimi ise bilinçtir ve burada düşünce, imgeleme ve duyguların sözel, simgesel ifadesi yer alır. Lazarus'un bu düşüncesine dayanarak Martin ve Pihl aleksitimiklerin Lazarus'un bahsettiği ilkel bilişsel şemalar kullandıklarını öne sürmektedirler. Onlara göre, aleksitimik bireylerde bilişsel değerlendirme en alt düzeyde simgesel ve sözel olmayan bir biçimde yapılır. Bu yüzden aleksitimikler duygularını ayırt edemez ve fizyolojik tepkiler olarak sergilerler. Bu kimseler bilişsel çarpıtmaları nedeniyle stres ve kaygı gibi duygularının ne farkında olabilir ne de yaşayabilirler. Duygu durumlarının farkına varamadıkları için de yaşadıklarını bedensel tepkiler olarak (psikosomatik belirtiler) ifade ederler (Martin ve Pihl, 1986).

Aleksitimiye bilişsel yaklaşım açısından açıklamaya çalışan Stoudemire'e (1991) göre ise; aleksitimik bireylerdeki duyguları ifade etme güçlüğü bilişsel gelişim dönemindeki bazı eksikliklerden kaynaklanmaktadır. Başka bir ifade ile aleksitimiklerin duygularını tanıma ve ifade güçlüğü çekmeleri, duygusal durumlarını bedensel tepkiler olarak ifade etmeleri; bu kimselerin bilişsel gelişiminin duygusal-hareketsel dönemi ile işlem öncesi dönemi arasına odaklamaları veya takılıp kalmalarından kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak bu kurama göre, aleksitimikler

henüz duyguların ayrışmadığı bedensel olarak ifade edildiği alt ilkel bilişsel-duygusal gelişim sürecinin evlerinde takılıp kalmış duygusal gelişim özürü bireyler olarak tanımlanmaktadır.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1 Materyalizm Konusunda Yapılan Araştırmalar

Yapılan alanyazın taramasında materyalizm çalışmalarının büyük bir bölümü ABD’de yürütülmüş olup başarı, güvenlik, öz saygı, kararsızlık ve sosyal uyum konularıyla yakından ilişkilidir. Araştırmalar, kültürlerarası materyalizm çalışmalarının çoğunlukla yetişkinlerle yapıldığı çocuklar ve ergenler üzerinde çok az çalışmanın olduğu görülmektedir.

Czikszentiminyi ve Rochberg-Halton (1981), bireylerin yaşamları boyunca meydana gelen materyalizm eğilimlerinde önemli farklılıkların olabileceğine dikkat çekmektedirler. Çalışmalarında aynı ailenin üç farklı kuşasını temsil eden üyelerine en sevdikleri varlıkların/eşyaların isimlerini sormuşlar ve tercih etme nedenini açıklamalarını istemişlerdir. Sonuçta en genç olanı müzik seti, bilgisayar gibi genellikle kendisinin kullandığı eşyaların ismini vermiş, orta yaşta birey, yaşadığı hayatı ve başarılarını hatırlatan mobilyadan ödüle kadar birçok nesneyi sıralamış, yaşlı olanı ise çoğunlukla fotoğraf albümü gibi geçmişi sembolik olarak hatırlatan eşyaları ve ya hatırlanmaya değer söz ya da davranışları tercih etmiştir. Gençlerin ve yaşlıların materyalist eğilimlerinin orta yaşta bireyler göre daha düşük olduğu bulunmuştur (akt., Purutçuoğlu, 2008).

Materyalizm ve mutluluk arasındaki ilişki çalışmamızın değişkenleri açısından önem taşımaktadır. Bu kapsamda materyalizmi algılayış biçimine göre mutlulukla ilişkisini ele alan bir araştırmada (Czikszentiminyi ve Rochberg-Halton,1981), araç olarak materyalizm (yapmak istediklerimizi gerçekleştirmemize yardım eden objeler) ile mutluluk arasında olumlu; amaç olarak materyalizm (tamamıyla bireysel arzular için kullanılan objeler) ile mutluluk arasında olumsuz bir ilişkinin olduğunu saptanmıştır (akt., Purutçuoğlu, 2008).

Belk ve Russel (1984) tarafından Amerika’da yapılan çalışmada gençler kadar çocukların da markaları statü göstergesi olarak algıladıkları, tüketici ürünlerine yüksek

düzeyde ilgi gösterdikleri saptanmıştır.

Richins ve Dawson (1992) materyalist değerleri onaylayan bireylerin, tüketim ürünlerinden sağlanan sosyal ve psikolojik faydalarla ilgili gerçekçi olmayan beklentiler içinde olduklarını ve satın alma sonrası bir şeye sahip olma mutluluğunun çabucak unutulup yerini daha fazlasını istemeye bıraktığını ifade etmişlerdir. Yaptıkları çalışmada yüksek düzeyde materyalist kişilerin “aile güvenliğine”, düşük düzeyde materyalistlerin ise “başkalarıyla sıcak ilişkiler kurma” değerine önem verdiklerini saptamışlardır. Yüksek düzeyde materyalist kişiler için finansal amaçlara ulaşma önemli iken düşük düzeydeki materyalistler için öz-saygı, başkalarıyla sıcak ilişkiler kurma, finansal güvenlik ve başarı duygusu önemlidir. Bununla beraber yüksek düzeyde materyalistler daha çok kendileri için alışveriş yaparken, düşük düzeydeki materyalistler yardım kuruluşlarında görev aldıklarını ve daha az seyahat ettiklerini belirtmişlerdir.

Cohen ve Cohen (1996) düşük sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların materyalist değerleri daha fazla benimsediklerini ve “zengin olma”nın öncelikli amaçları olduğunu saptamışlardır. Bu sonuçlara dayanarak yoksul bir çevrede büyümenin materyalist değerlerin oluşmasında önemli bir etken olduğu söylenebilir (akt., Purutçuoğlu, 2008).

Bachmann-Achenreiner (1997) 8, 12 ve 16 yaş arası değişen çocuk ve ergenlerle gerçekleştirdiği çalışmada, materyalist tutumların yaşa bağlı olarak değişmediğini, materyalizmin zamana ve koşullara bağlı inançlar olduğunu belirtmiştir. Çevresinden kolayca etkilenen çocukların daha materyalist olduğu ve bu durumun yaşa göre değişmediği; ancak erkeklerin materyalist değerlere ilişkin ortalama puanlarının kızlara göre yüksek olduğu bulunmuştur. Kasser (2002) materyalist değerlerle refah arasındaki olumsuz ilişkinin güvenlik, öz güven, iletişim gibi psikolojik ihtiyaçların düşük düzeyde tatmin edilmesinden kaynaklandığını ileri sürmüştür.

Goldberg ve diğerleri (2003) 9-14 yaş arasındaki gençlerle yürüttükleri çalışmada, erkeklerin kızlara göre daha materyalist olduklarını ortaya koymuşlardır. Yaşın materyalist eğilimler üzerinde etkili olmadığını, düşük gelir düzeyindeki gençlerin daha fazla materyalist eğilim gösterdiklerini, yüksek düzeyde materyalist eğilim gös-

teren gençlerin alışveriş yapma sıklıklarının yüksek, tasarruf yapma eğilimlerinin ise düşük olduğunu ortaya koymuşlardır. Yeni ürünlere ilgi gösterdiklerini, okula gitmekten hoşlanmadıklarını ve okul başarılarının düşük olduğunu, ailelerinin satın alma kararlarında etkili olduklarını ve materyalist aileye sahip gençlerin materyalizm eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

2.2.2 Aleksitimi Konusunda Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yapılan alanyazın taramasında yurt dışında aleksitimi ile ilgili deneysel ve kuramsal düzeyde çok sayıda araştırmanın yapılmış olduğu gözlenmiştir. Aleksitimi kavramı psikosomatik ve klinik çalışmalar sonucu ortaya çıkan bir kavram olmasından dolayı belli bir süre araştırmalar klinik ağırlıklı olarak yapıla gelmiştir. Ancak daha sonraları yapılan araştırmalarda aleksitimik özelliklerin psikosomatik ve psikiyatrik hastalar dışında normal toplumda da dikkati çekecek bir oranda görüldüğü tespit edilmiştir. Araştırmaların çeşitliliği artarak devam etmiştir.

Bilindiği gibi aleksitimi konusunda ilk araştırmalar psikosomatik belirtiler gösteren hastalar üzerindeki gözlem sonuçlarına dayanmaktadır. İlk olarak Ruesch (1948) psikosomatik yetişkin hastaların “çocuksu kişilik özellikleri” olduğunu ve özellikle sözel ve sembolik ifadelerin olgunluğuna erişememiş olduklarını ortaya koymuştur. Bundan sonrada Maclean (1949) psikosomatik hastalarda duygularını söze dökmede ve ifade etmede özel bir yetisizlik olduğunu vurgulamıştır.

Krystal (1968), nazi toplama kamplarından kurtulan ağır travma geçirmiş, post-travmatik bozukluk yaşayan hastalar üzerinde yaptığı araştırmada bu hastaların duygularını tanıma ve ifade etmede güçlük çektiklerini, düşlem ve fantezi yaşantılarında kısıtlılık olduğunu gözlemlemiştir. Ayrıca benzer özelliklerin madde bağımlısı bireylerde de ortaya çıktığını tespit etmiştir.

Nemiah ve Sifneos'un (1970) 20 psikosomatik hastanın çalışma kayıtlarını inceleyerek yaptıkları araştırmada yirmi hastadan on altısının sözel ifade etme ve tanımda zorlandıkları, içsel uyarıcılardan çok dış olaylara odaklandıkları saptanmıştır. Bu kişiler aynı zamanda psikolojik yardım veren uzman tarafından da donuk, ölgün, renksiz, sıkıcı ve engellenme duygusu yaşadığı şeklinde tarif edilmektedir.

Freyberger (1977) yaptığı bazı gözlem ve araştırmalar sonucu aleksitimik özelliklerin geçici ve sürekli olabileceğini belirtmiştir. Bunu da birincil ve ikincil aleksitimi olarak ikiye ayırmış olup karışıklığın giderilmesine yardımcı olmuştur. Birincil aleksitimi psikosomatik hastalarda bedensel bozuklukların ortaya çıkmasına yatkınlık sağlayan uzun süreli olan kişilik özelliğidir. İkincil aleksitimi, ağır stres altında çalışan, üzücü bir olay sonucunda travma yaşayan bireylerde ortaya çıkan, geçici ve kalıcı olabilen bir çeşit savunma mekanizmasıdır.

Cooper ve Halmstrom'un (1984) "Aleksitimi ve Somatik Şikayetler Arasındaki İlişki" konulu araştırmalarında; aleksitimi ile bedensel şikayet belirtileri arasında ilişki olduğu ve aynı zamanda kadınlarda aleksitimik özelliklerin erkeklerden daha fazla görüldüğünü tespit etmişlerdir.

Günümüze doğru geldiğimizde çocuklarda bağlanma ile ilgili bir çalışma güvensiz ve düzensiz bağlanma tarzının duygusal süreçlerde zihinsel dil gelişiminde gerilemeye sebep olduğu yönündedir (Lemche, Klann Delius, Koch ve Joraschky, 2004).

Obsesif-kompulsif bozukluk, çocukluk dönemi travması, bağlanma ve aleksitimi arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada çocukluk dönemi travması yaşama ile güvensiz bağlanma arasında ve bunlarla aleksitimi arasında belirgin bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu çalışmada aleksitimi ve bağlanma arasında yüksek ilişki bulunmuştur. Önceki zamanlardaki bağlanma sorunlarının, duygu süreçlerindeki zorlukların psikolojik sorunlarla ilişkili olabileceği düşüncesiyle bu durum genel olarak doğru sayılmaktadır (Carpenter ve Chung, 2011).

Zihinsel dil gelişimi ve aleksitimi arasındaki ilişkinin araştırıldığı başka bir çalışmada, dil becerisi düşük olan ve dolayısıyla sosyal durumlarda bulunma sıkıntısı yaşayan çocukların aleksitimi gelişiminde yüksek riske sahip olabildikleri ortaya konmuştur (Karukivi ve diğerleri, 2012). Başka bir çalışmada da duyguları ifade etme ve tanıma zorluğunun yüksek ve işbirliğinin düşük olduğu kişilerde intihar riskinin yüksek olduğu ortaya konmuştur (Na ve diğerleri, 2012).

Aleksitimi Sifneos tarafından ortaya atıldığında Kuzey Amerika'daki klinik hastalar üzerindeki gözlemlere dayanmaktaydı. Daha sonraki bazı çalışmalar aleksitimiyeye

yüklenen anlamın kültüre göre değişiklik göstereceğine yönelik bulgular ortaya koymuştur. Dere ve diğerleri (2012) tarafından yapılan araştırma kültürler arası aleksitimi çalışmalarında duygusal deneyimlerin kültürel farklılık göstereceğine yönelik önemli bulgular ortaya koymaktadırlar.

Aleksitimi ile kültürler arası farklılığın ele alındığı bir çalışmada, sosyal kontrolün kişinin kendisinde olduğu, kişinin kendisini özgürce ifade edebildiği ve sosyal baskının az olduğu bir toplumda yaşayan kişilerde aleksitimik özelliklere az rastlanırken kişinin kendini özgürce ifade edemediği, sosyal kontrolün başkalarının elinde olduğu ve sosyal baskının çok olduğu toplumlarda, aleksitimik özelliklerin sık görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Mamatova and Wille, 2012).

2.2.3 Aleksitimi Konusunda Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Ülkemizde aleksitimi konusunda yapılan çalışmaların yurt dışına göre oldukça düşük ve genelde betimsel alanda yapılan çalışmalar olduğu görülmektedir.

Okyavuz, Çevik ve Gürcan (1989) Ankara Üniversitesi psikiyatri servisine yatan hastalar ile psikiyatri servisine başvurmamış hastalara Minnesota Çoklu Kişilik Envanteri uygulamışlar ve yaptıkları araştırma sonucunda, psikiyatri servisindeki hastaların aleksimi düzeylerinin oldukça yüksek çıktığını gözlemlemişlerdir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi polikliniğine başvurmuş ve ya kliniklerde yatmış 16/65 yaşları arasında 151’i kadın, 86’sı erkek toplam 237 kişi üzerinde yapılmış bir çalışmada deneklere TAÖ uygulanmıştır. Bu çalışma sonunda araştırmacı, psikosomatik ve somatik bozukluklarda aleksitiminin, diğer bozukluklar ve kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada, aleksitimi ile demografik özellik arasındaki ilişkiye de bakılmıştır. Yaş ilerledikçe aleksitimik özelliklerin arttığı; kadınlarda görülme sıklığının erkeklere göre daha fazla olduğu, ev hanımlarında ise çalışan bayanlara göre daha sıklıkla rastlandığı ortaya çıkmıştır. Yine, anne-babanın öğrenim düzeyi ile aleksitimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu, aleksitimik özelliklerin, sosyo-ekonomik düzey düştükçe arttığı; çocukluğun geçtiği yerleşim birimi, evdeki çocuk sayısı, ailenin ilk, ortanca ya da son çocuğu olma ile aleksitimi arasında bir ilişki olmadığı; kardeş sayısı arttıkça aleksitimik özelliklerin arttığı gibi bulgulara ulaşılmıştır (Yemez,

1991).

Aslan ve diğeri tarafından (1996), 17-65 yaşları arasında 146 hasta üzerinde yapılan bir çalışma sonucunda, hastaların % 67' sinde aleksitimi belirlenmiştir. Aleksitimi, sosyoekonomik düzey ile ilişkili bulunmazken eğitim düzeyi ve cinsiyetle ilişkili bulunmuştur. Aynı şekilde araştırmada, eğitim düzeyi düştükçe aleksitimin yükseldiği, erkeklerin aleksitimi puanlarının kadınlardan daha düşük olduğu bulunmuştur. Gürkan (1996) tarafından yapılan araştırmada, aleksitimiyle cinsiyet arasında ilişki olmadığı, sosyo ekonomik düzey ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Akt., Koçak,2002).

Günümüze doğru geldiğimizde, Türkiye'deki erkek madde bağımlıları ve geçmişinde intihar teşebbüsü ile çocukluk istismarı ve ihmali, aleksitimi ve kişiliğin mizaç ve karakter boyutlarının araştırıldığı bir araştırmada, özellikle yaş ve öz-yönetimsizlik sonuçları intihar girişiminin önemli belirleyicileri olmuştur. Bu noktada bu değişkenlerin aleksitimi ile ilişkisi noktasında küçük yaşlarda öz denetimsizliğin aleksitimi için önemli bir risk faktörü olduğu söylenebilmektedir (Evren ve Evren, 2006).

Aleksitimi ve çocukluk dönemi ihmal ve istismarı arasındaki ilişkinin ölçüldüğü başka bir araştırmada madde bağımlısı erkek hastalarda %57 oranında çocukluk dönemi istismarı ve %45.3 oranında aleksitimi gözlenmiştir. Aleksitimik bağımlı hastalarda işsizlik oranı, düşük eğitsel statü, duygusal istismar ve geçmişlerinde intihar girişimi yüksek seviyede bulunmuştur. Geçmişlerinde çocukluk dönemi duygusal istismarı olan hastalar aleksitimi için yüksek risk taşımaktadırlar (Evren, Evren, Dalbudak, Özçelik ve Öncü, 2009).

Erkek aleksitimiklerin ilişki doyumu, yakınlık korkusu ve ilişki niteliğinin ölçüldüğü başka bir araştırmada aleksitimi ile ilişki doyumu ve ilişki niteliği arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Yaş faktörü devreye girdiğinde çocukların ilişkilerinin niteliği daha iyi görülmekte, ilerleyen yaşla birlikte ilişkinin niteliğinde azalma görülmektedir (Karakıs ve Levant, 2012).

2.3 ALANYAZIN TARAMASININ SONUCU

Materyalizm ve aleksitimi konusundaki araştırmalara baktığımızda, ikisi arasında

pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olabileceği düşünülebilmektedir. Her iki konu da örneklem grubumuzda yer alan çocuklara yönelik çalışmaların önemine dikkat çekmektedir. Anne baba tutumları, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik faktörler hem aleksitimi hem de maddi değerlere verilen önem konularında önem taşımaktadır.

Birey, maddi değerlere sahip olarak mutluluğu yakalayacağına inanmakta, maddiyat merkezli, maddi başarı ve maddi mutluluk hırsıyla dolup taşmakta, dolayısıyla insan ilişkilerinden uzaklaşarak ya da insan ilişkilerinde sorunlar yaşayarak bencil, cimri, ben merkezli bir kişilik özelliği geliştirmektedir. Dolayısıyla aleksitimik kişilik özellikleriyle benzer tutumlar sergilemeye başlamaktadır.

Alanyazın taraması sonucu aleksitiminin daha çok biyolojik faktörlere bağlı olarak, materyalizmin ise çevresel faktörlere bağlı olarak ortaya çıktığına yönelik açıklamalar ve çalışmalar bulunmaktadır. Ancak zamanla aleksitiminin oluşumunda çevresel faktörlerin de etkili olduğuna yönelik çalışmalar yapılmaya başlandığında, sadece psikiyatri alanında ele alınmaması gerektiği ortaya konmuştur. Günümüzün önemli bir sorunu olan ve küçük yaşlarda tohumları atılan maddecilik ve aleksitimi ilişkisi alana ilk ve önemli bir katkı olarak bu çalışmada sunulmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı ilk ve ortaokul öğrencilerinin, maddi değerlere verdikleri önem düzeyleri ve aleksitimi düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanmasında kullanılan ölçekler ve bu ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, verilerin toplanma biçimi ve toplanılan bu verilerin analizinde kullanılan tekniklere yer verilmiştir.

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmanın modelini ilişkisel tarama modeli oluşturmaktadır. Karasar'a göre ilişkisel tarama modelleri iki ve daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede aralarında ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi, ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme) ilişkisel bir çözümlenmeye olanak verecek şekilde yapılmak zorundadır. İlişkisel araştırmalarda değişkenlerin birlikte değişip değişmedikleri, birlikte değişim varsa, bunun nasıl olduğu öğrenilmeye çalışılır (Karasar, 2005).

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kocaeli ili Derince ilçesinde iki farklı ilk ve ortaokulda eğitim gören, 8-11 yaş aralığında yaş ortalamaları 9,77 olan, 203 kız ve 191 erkek olmak üzere toplam 394 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada veri toplama araçları olarak çocukların aleksitimi düzeylerini saptamak amacıyla Toronto Aleksitimi Ölçeği, çocukların maddi değerlere

verdikleri önem düzeyini belirlemek amacıyla Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği, araştırmacı tarafından katılımcılarının kişisel özelliklerini saptamak amacıyla hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu form araştırmaya katılan örneklem grubu olan çocukların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu formda araştırmacıların cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, sıklıkla kullandıkları el, algıladıkları sosyo-ekonomik düzey, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, algıladıkları anne baba tutumu, algıladıkları akademik başarılarını belirlemek amacıyla yöneltilmiş dokuz soru bulunmaktadır.

3.3.2 Toronto Aleksitimi Ölçeği

Ölçek günümüze gelene kadar birçok uyarlama çalışmalarından geçmiş ancak ilk olarak dilimize uyarlama çalışması Dereboy tarafından (1990) yılında yapılmıştır. Ölçek ilk uyarlanmış haliyle 5'li Likert tipi bir ölçek olarak hazırlanmıştır. Ölçek toplamda 4 alt boyuttan oluşmaktadır.

3.3.2.1 Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutları

- 1) Duyguları ve bedensel duyumları ayırt edebilme ve tanıyabilme yeteneği
- 2) Duyguları ifade edebilme becerisi
- 3) Hayal kurma
- 4) Dışsal merkezli uyum sağlamaya yönelik bilişsel yapı (Taylor ve diğerleri, 1985).

3.3.2.2 Toronto aleksitimi ölçeği geçerlik çalışmaları

Taylor, Ryan ve Bagby tarafından (1985) geliştirilen aleksitimi ölçeğinin geçerlilik çalışmalarında SCL-90 ile yapılan geçerlilik çalışmasında katsayı .31 olarak bulunmuştur (Taylor,1988). Yine Taylor ve diğerlerinin (1992) psikiyatri hastaları, üniversite öğrencileri ve normal yetişkinler üzerinde yaptıkları çalışmalar sonucunda, Toronto Aleksitimi Ölçeğini geçerlilik açısından istenilen hedefi ölçen yeterli bir ölçek olarak bulmuşlardır.

Toronto Aleksitimi Ölçeğinin dilimize ilk geçerlilik çalışması Dereboy (1990) tara-

findan yapılmıştır. Dereboy, TAÖ ile birlikte, Irvine MMPI-AS (Irvine Minnesota Multiple Personality Inventory-Alexithymia Scale), SSPS-R (Shalling Sifneos Personality Scale- Revized), Denver MMPI-AS (Denver Minnesota Multiple Personality Inventory- Alexithymia Scale)'ı uyguladığı araştırma sonucunda, TAÖ puanlarının aleksitimi puanlarıyla anlamlı düzeyde ilişki gösterdiğini ($r = .51$, $p < .005$), aleksitimik bireyler ($n=9$)'in TAÖ puanlarının normal grubun ($n=21$) TAÖ puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır ($z = -2.17$, $p < .005$).

Normal toplumdaki bireyler üzerinde yapılan geçerlik çalışması ilk kez 1998 yılında Varol tarafından yapılmıştır. Varol üniversite öğrencilerine Toronto Aleksitimi Ölçeği ile MMPI'nin Hipokondriasiz alt ölçeğini uygulamıştır. Ölçek sonucunda Toronto Aleksitimik Ölçeğinin istenilen amaçları ölçme yönünden yeterli düzeyde geçerli olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.01$).

Koçak (2002) tarafından 221 üniversite öğrencisine Toronto Aleksitimi Ölçeği uygulanarak faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analiz sonucunda ölçeğin 4 alt boyuttan oluşan bir öz bildirim ölçeği sonucuna ulaşılmıştır.

Sayar, Güleç ve Ak (2001) tarafından yapılan geçerlik çalışmaları sonucunda 20 soruluk Toronto Aleksitimi Ölçeğinin 2 faktörlü ölçek olduğu sonucuna varılmıştır. Bağcı (2008) çalışmasında ise ölçeği 2 alt boyutlu olarak bulmuştur.

3.3.2.3 Toronto aleksitimi ölçeği güvenilirlik çalışmaları

Toronto Aleksitimi Ölçeğinin Taylor ve arkadaşları tarafından yapılan güvenilirlik çalışmalarında iç güvenilirlik katsayısı .77 test tekrar test güvenilirliği .75, ikiyarım-test güvenilirliği .67 olarak bulunmuştur. Toronto Aleksitimi Ölçeğinin tüm boyutları toplam varyansın % 31.8'ini kapsamaktadır. İlk faktörün toplam varyansın % 12.3'ünü (Cronbach $\alpha = .72$), ikinci faktörün % 7.0'sini (Cronbach $\alpha = .64$) ve son faktörün de varyansın % 6.1'ini (Cronbach $\alpha = .69$) kapsadığı açıklanmıştır.

Dereboy (1990) tarafından klinik örneklem üzerinde yapılan çalışmada Toronto Aleksitimi Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .70, test tekrar test güvenilirliği .65 olarak bulunmuş anlamlılık düzeyi ($p < 0,01$) olarak tespit edilmiştir. Okyayüz (1993) çalışmasında ise Toronto Aleksitimi Ölçeğinin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .69, iç tutarlılık katsayısı .72 olarak bulmuştur.

Koçak (2002)'nin çalışmasında ise alt ölçeklere ilişkin iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin duygularını tanıma ifade etme ve söze dökme güçlüğüne ilişkin alt boyutunda .50, duyguları ve bedensel duyuları ayırt etmede yetersiz olmaya ilişkin alt boyutunda .76, hayal kurma, düşlem yaşantıda kısıtlılık alt boyutunda .78 dışsal merkezli uyuma yönelik bilişsel yapıda .49 olarak iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin genelinin iç tutarlılık katsayısı .68 olarak tespit edilmiştir.

Bağcı (2008) test tekrar test güvenilirlik katsayısını .82 olarak hesaplamış anlamlılık düzeyini ise $p < 0,01$ olarak bulmuştur. Zimmerman ve arkadaşları (2005), TAÖ-26 ve TAÖ-20 ölçeklerini karşılaştırmayı temel amaç olarak kabul ettikleri araştırmalarında, en sık kullanılan aleksitimi ölçeği olan TAÖ-20'nin, güvenilirlik ve geçerlik gibi psikometrik özellikleri açısından kuvvetli bir ölçek olmasına rağmen, hayal kurma ile ilgili boyutu içermemesi nedeniyle özgün aleksitimi kavramını birebir yansıtmadığı sonucuna varmışlardır.

3.3.2.4 Ölçeğin puanlanması ve yorumlanması

Taylor ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal formu 26 maddeden oluşmaktadır ve 5'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte 15 düz-olumlu (2,3,4,7,8,10,14,17,18,19,20,22,23,25,26) 11 ters-olumsuz madde, (1,5,6,9,11,12,13,15,16,21,24) bulunmaktadır. 5'li Likert tipi olan bu ölçekten düz maddeler için; hiç katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4), tamamen katılıyorum (5) puan almaktadır. Olumlu maddeler için hiç katılmıyorum (5), katılmıyorum (4), kararsızım (3), katılıyorum (2), tamamen katılıyorum (1) puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 130 en düşük puan ise 62'dir. Bir bireyin aleksitimik özellikler göstermesi için 62 ve üzeri puan alması gerekmektedir. Dereboy'un (1990) ölçek uyarlama çalışmasında ise maddelerin evet ve hayır şeklinde cevaplandırılması istenmiş ve bu ölçekten de alınabilecek en yüksek puan 26 en düşük puan ise 0 olarak belirlenmiştir. Birey 11 üzeri puan alırsa aleksitimik birey olarak kabul edilmektedir. Ayrıca araştırmacılara göre normal popülasyonda yapılan çalışmalarda örneklemden elde edilen aritmetik ortalamanın kesme noktası kabul edilip bu aritmetik ortalamadan yüksek puan alan bireylerin aleksitimik bireyler kabul edilmesinin doğru olduğu düşünülmektedir.

3.3.3 Çocuklar İçin Maddi Değerler Ölçeği

Opre, Buijzen, Reijmersdal ve Valkenburg (2011) tarafından geliştirilen Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği (Material Values for Children Scale) 18 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 18 maddelik formunun yanında her boyuttan 2'er maddenin alınması ile 6 maddelik ve her boyuttan 1'er maddenin alınmasıyla 3 maddelik ek ölçekler de geliştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları; materyal merkeziliği (1,2,3,4,5,6), materyal mutluluğu (7,8,9,10,11,12) ve materyal başarı (13,14,15,16,17,18)'dir. Maddelerde belirtilen düşünceye bireylerden 1- kesinlikle katılmıyorum 4- kesinlikle katılıyorum yanıtına kadar değişkenlik gösteren dördümlü Likert tipi bir derecelendirmede görüş bildirmeleri beklenmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir ($\chi^2=883.56$, $df=114$, $RMSEA=.08$, $CFI=.92$). Ölçeğin 4-6 hafta aralıklar ile uygulanması sonucu elde edilen test- tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 18 maddelik ölçek için .88, 6 maddelik ölçek için .86 ve 3 maddelik ölçek için .85 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliliğinin analizinde, Bijzen ve Valkenburg (2003) tarafından geliştirilen Materyalizm Ölçeği, Yaşam Doyumu, Yaşıt Grubu Etkisi ölçekleri ile arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Analizler sonucunda; Çocuklar için Maddi Değerler ölçeği ile Materyalizm Ölçeği arasında pozitif ilişki, yüksek Çocuklar için Maddi Değerler ölçeği puanı ile düşük yaşam doyumu ve yüksek akran etkisi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Akın, Gülşen, Kara ve Yıldız (2013) tarafından yapılmıştır. ÇMDÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .91 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin dört hafta arayla elde edilen test- tekrar test güvenilirlik katsayıları ise ölçeğin bütünü için .77, üç alt ölçek için ise sırasıyla .71, .70 ve .64 olarak bulunmuştur. ÇMDÖ'nün maddelerinin ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .46 ile .68 arasında sıralandığı görülmüştür.

ÇMDÖ'nün yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Elde edilen uyum indeksleri ($\chi^2=349.20$, $df=128$, $p=0.00000$, $RMSEA=.061$, $NFI=.92$, $IFI=.95$, $CFI=.95$, $GFI=.92$,

SRMR=.062) tek boyutlu ÇMDÖ' nün iyi uyum verdiğini ortaya koymuştur (Hu ve Bentler, 1999).

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

2012-2013 eğitim öğretim yılında Kocaeli ili Derince ilçesinde iki farklı ilk ve ortaokulda öğrenim göre toplam 394 öğrenciye araştırmacı tarafından 26 maddelik Toronto Aleksitimi Ölçeği, 18 maddelik Çocuklar için Maddi Değerler Ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca katılımcıların cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, algılanan akademik başarı vb. özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Uygulamaya başlamadan önce araştırmacı tarafından katılımcılara gerekli açıklamalar yapılmış ve ölçeklerden önce verilen yönergeler ile katılımcıların ölçekleri içtenlik ve samimiyetle doldurmaları istenmiştir.

3.5 VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmanın amacı ilk ve ortaokul öğrencilerinin, aleksitimi ve maddi değerlere verdikleri önem düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca öğrencilerin, aleksitimi ve maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, sıklıkla kullanılan el, algıladıkları sosyo-ekonomik düzey, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, algıladıkları ebeveyn tutumu ve algıladıkları akademik başarı değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri de incelenmiştir. Öğrencilerin aleksitimi ve maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinin; cinsiyet, kullandıkları el açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemek için ise “t testi” kullanılmıştır. Öğrencilerin aleksitimi ve maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinin; yaş, sınıf düzeyi, algılanan sosyo-ekonomik düzey, anne-baba eğitim durumu ve algılanan akademik başarı açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ise ANOVA kullanılmıştır. Gruplararası farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla ise “Sheffe Çoklu Karşılaştırma Testi” yapılmıştır. Ayrıca aleksitimi düzeyi ile maddi değerler verilen önem düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısına bakılmıştır. Veriler SPSS 11.5 paket programı ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölüm araştırmanın hipotezleri doğrultusunda yapılan analizlerin detaylı sonuçlarını içermektedir. Araştırmayı yürütmede aşağıdaki araştırma soruları rehberlik etmiştir. Her bir araştırma sorusuna ilişkin elde edilen veriler sırasıyla ele alınacaktır:

4.1 ÖĞRENCİLERİNİN MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYİ İLE ALEKSİTİMİ DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİYE YÖNELİK BULGULAR VE YORUMU

Aleksitimi düzeyi ile maddi değerler verilen önem düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısına bakılmıştır. İki değişken arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Aleksitimi ile Maddi Değerlere Verilen Önem Arasındaki İlişki

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Aleksitimi	1.00				
2. Maddi değerlere verilen önem	.30**	1.00			
3. Materyal merkezliği	.28**	.88**	1.00		
4. Materyal mutluluğu	.27**	.90**	.80**	1.00	
5. Materyal başarı	.23**	.82**	.53**	.58**	1.00
Ortalama	68.73	33.67	10.60	11.71	11.36
Standart Sapma	11.92	12.73	4.67	4.82	5.17

**p<.01

Tablo 1’e bakıldığında aleksitimi ile maddi değerlere verilen önem arasında ($r = .30$, $p < .01$) pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca maddi değerler ölçeği alt boyutlarıyla aleksitimi ölçeği arasındaki ilişkilere bakıldığında; aleksitimi

ile materyel merkezliği ($r= .28, p< .01$), materyal mutluluğu ($r= .27, p< .01$) ve materyal başarı ($r= .23, p< .01$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görölmektedir.

4.2 ÖĞRENCİLERİN CİNSİYETLERİNE GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Maddi değerlere verilen önem açısından erkek ve kız öğrenciler arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “ t ” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen t Tablosu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
Maddi değerlere verilen önem	Kız	203	32,53	12,98	-1,851	392	,065
	Erkek	191	34,89	12,39			

Tablo 2’de cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerinin maddi değerlere verdikleri önem düzeylerine ait ortalamalar ve standart sapmalar görölmektedir. Tablo incelendiğinde, erkek ve kız öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem düzeyleri açısından ($t_{0,05; 392} = -1,851$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görölmektedir.

4.3 ÖĞRENCİLERİN SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Maddi değerlere verilen önem düzeyi açısından sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Sınıf düzeyleri; ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 3. Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Sınıf düzeyi	N	\bar{X}	Ss
2. sınıf	69	37,16	15,42
3. sınıf	88	29,28	10,46
4. sınıf	113	36,00	12,56
5. sınıf	124	32,73	11,79
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 3. 1. Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	3255,054	3	1085,018	6,998	,000
Grup içi	60465,362	390	155,039		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 3.'de sınıf düzeyleri, iki, üç, dört ve beş olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 3.1'de, bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sınıf düzeyleri farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3-390}= 6,998, p<.01$). Bu farklılığın hangi sınıf düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın ikinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=37,16, Ss=15,42$) ile üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=29,28, Ss=10,46$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ile dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=36,00, Ss=12,56$) arasından kaynaklanan anlamlı farklılığın olduğu da görülmüştür. Üçüncü sınıf öğrencilerinin maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamalarının, ikinci sınıf öğrencilerinden daha düşük ve

üçüncü sınıf öğrencilerinin maddi değerlere verdikleri puan ortalamalarının dördüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu görülmektedir.

4.4 ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI ELE GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Maddi değerlere verilen önem açısından sağ ve sol ellerini kullanan öğrenciler arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “*t*” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen *t* Tablosu

Değişken	Kullanılan El	N	\bar{X}	Ss	<i>t</i>	Sd	<i>p</i>
Maddi değerlere verilen önem	Sağ	329	33,85	12,95	,606	392	,545
	Sol	65	32,80	11,65			

Tablo 4’de kullanılan el değişkeni açısından öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem düzeylerine ait ortalamalar ve standart sapmalar görülmektedir. Tablo incelendiğinde, sağ ve sol eli kullanan öğrencilerinin maddi değerlere verdikleri önem düzeyleri açısından ($t_{0,05; 392} = ,606$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Maddi değerlere verilen önem ile kullanılan el arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

4.5 ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan ekonomik durumları açısından maddi değerlere verilen önem düzeylerinde anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan ekonomik durum; düşük, orta ve yüksek şeklinde üç kategoride ele alınmıştır.

Tablo 5. Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ekonomik durum algısı	N	\bar{X}	Ss
Düşük	21	33,43	15,88
Orta	215	33,12	12,74
Yüksek	158	34,45	12,31
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 5. 1. Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	162,474	2	81,237	,500	,607
Grup içi	63557,942	391	162,552		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 5.'de algılanan ekonomik durumları, düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 5.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda çarpıklığın .67, basıklığın -.29 olduğu hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın +1.00 ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= 1.654, p = .193). Algılanan ekonomik durumları farklı olan öğrencilerin, maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla, yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{2-391}=,500, p>.05$).

4.6 ANNELERİNİN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Annelerinin öğrenim düzeyleri açısından öğrencilerin maddi değerlere verilen önem düzeylerine anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Öğrenim düzeyleri; okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 6. Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Öğrenim düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Okur-yazar değil	50	31,12	9,51
İlkokul	221	33,39	12,76
Ortaokul	67	34,76	13,02
Lise ve üzeri	56	35,78	14,53
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 6. 1. Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	672,995	3	224,332	1,388	,246
Grup içi	63047,422	390	161,660		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 6.'da annelerin öğrenim düzeyleri, okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri olan öğrencilerinin maddi değerlere verilen önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 6.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Annelerin öğrenim düzeyleri farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verilen önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{3-390}=1,388$, $p>.05$).

4.7 BABALARININ ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Babaların öğrenim düzeyleri açısından öğrencilerin maddi değerlere verilen önem düzeylerine anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Öğrenim düzeyleri; okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 7. Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Öğrenim düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Okur-yazar değil	18	31,61	10,36
İlkokul	175	31,74	11,53
Ortaokul	86	35,09	14,23
Lise ve üzeri	115	33,67	12,26
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 7. 1. Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	1498,429	5	299,686	1,869	,099
Grup içi	62221,987	388	160,366		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 7.'de babaların öğrenim düzeyleri, okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri olan öğrencilerinin maddi değerlere verilen önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 7.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir.

Babaların öğrenim düzeyleri farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verilen önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{5,388}=1,869, p>.05$).

4.8 ALGILANAN ANNE-BABA TUTUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan anne-baba tutumları açısından maddi değerlere verilen önem düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan anne-baba tutumları; ilgisiz, otoriter, koruyucu ve demokratik şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 8. Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Anne-baba tutumu	N	\bar{X}	Ss
İlgisiz	9	31,22	9,20
Otoriter	15	41,00	13,57
Koruyucu	216	35,42	13,03
Demokratik	154	30,66	11,73
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 8. 1. Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	2911,919	3	970,640	6,225	,000
Grup içi	60808,497	390	155,919		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 8.'de algılanan anne-baba tutumları; ilgisiz, otoriter, koruyucu ve demokratik olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 8.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda çarpıklığın .67, basıklığın ise -.29 olduğu hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın +1.00 ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= 1.669, p = .173). Algılanan anne-baba tutumları farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3-390} = 6,225, p < .01$). Bu farklılığın hangi anne-baba tutumu arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın otoriter anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 41,00, Ss = 13,57$) ile demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 30,66, Ss = 11,73$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Ayrıca, Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda koruyucu anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 35,42, Ss = 13,03$) ile demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan

ortalamaları arasından kaynaklanan, anlamlı farklılığın olduğu da görülmüştür. Bu bulgulara göre, demokratik anne-baba tutumuna sahip çocukların maddi değerlere verdikleri önem düzeyi, koruyucu ve otoriter anne-baba tutumuna sahip çocuklardan daha düşüktür.

4.9 ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Yaş açısından maddi değerlere verilen önem düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır.

Tablo 9. Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Yaş	N	\bar{X}	Ss
8	58	37,76	16,34
9	99	29,81	10,38
10	113	36,00	12,56
11	124	32,73	11,79
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 9. 1. Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	3168,224	3	1056,075	6,802	,000
Grup içi	60552,192	390	155,262		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 9.'da yaşları; 8, 9, 10 ve 11 olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem Puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 9.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yaşları farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3-390} = 6,802$, $p < .01$). Bu farklılığın hangi yaşlar arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın 8 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 37,78$,

Ss=16,34) ile 9 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=29,81$, Ss=10,38) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Ayrıca, Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda farklılığın 9 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ile 10 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=36,00$, Ss=12,56) arasından kaynaklandığı da görülmüştür. Buna göre 9 yaşındaki çocukların maddi değerlere verdikleri önem hem 8 yaş grubundaki çocuklardan, hem de 10 yaş grubundaki çocuklardan daha düşüktür.

4.10 ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN AKADEMİK BAŞARILARINA GÖRE MADDİ DEĞERLERE VERDİKLERİ ÖNEM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan akademik başarıları açısından maddi değerlere verilen önem düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan akademik başarılar; düşük, orta ve yüksek şeklinde gruplandırılmıştır.

Tablo 10. Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Algılanan akademik başarı	N	\bar{X}	Ss
Düşük	22	32,32	13,03
Orta	156	35,95	13,23
Yüksek	216	32,17	12,13
Toplam	394	33,67	12,73

Tablo 10. 1. Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	1342,958	2	671,479	4,209	,016
Grup içi	62377,459	391	159,533		
Toplam	63720,416	393			

Tablo 10.'da algılanan akademik başarıları; düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerinin maddi değerlere verdikleri önem puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo

10.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda çarpıklığın .66, basıklığın -.28 olduğu hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın +1.00 ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= .162, $p = .850$). Algılanan akademik başarıları farklı olan öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{2-391} = 4,209$, $p < .05$). Bu farklılığın hangi akademik başarılar arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın orta düzeyde akademik başarı algısına sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 35,95$, $Ss = 13,23$) ile yüksek akademik başarı algısına sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 32,17$, $Ss = 12,13$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu sonuca göre orta düzeyde akademik başarı algısına sahip olan katılımcıların maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinin, yüksek düzeyde akademik başarı algısına sahip olan katılımcıların maddi değerlere verdikleri önem düzeylerinden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.11 ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Aleksitimi açısından erkek ve kız öğrenciler arasındaki farklılıkların incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “*t*” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 11. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen *t* Tablosu

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	<i>t</i>	Sd	<i>p</i>
Aleksitimi	Kız	203	68,04	11,75	-1,179	392	,243
	Erkek	191	69,46	12,09			

Tablo 11’de cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin aleksitimi düzeylerine ait orta-

lamalar ve standart sapmalar görülmektedir. Tablo incelendiğinde, erkek ve kız öğrencilerin aleksitimi düzeyleri açısından ($t_{0.05; 392} = -1,179$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

4.12 ÖĞRENCİLERİNİN SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Aleksitimi düzeyi açısından sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Sınıf düzeyleri; ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 12. Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Sınıf düzeyi	N	\bar{X}	Ss
2. sınıf	69	70,22	12,81
3. sınıf	88	64,56	13,33
4. sınıf	113	67,99	12,05
5. sınıf	124	71,54	9,15
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 12. 1. Sınıf Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	2726,238	3	908,746	6,666	,000
Grup içi	53163,245	390	136,316		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 12.'de sınıf düzeyleri, iki, üç, dört ve beş olan öğrencilerinin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 12.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Sınıf düzeyleri farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3-390} = 6,666$, $p < .01$). Bu farklılığın hangi sınıf düzeyleri arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffle çoklu karşılaştırma testi

sonucunda, farklılığın ikinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=70,22$, $Ss=12,81$) ile üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=64,56$, $Ss=13,33$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Ayrıca, Scheffle çoklu karşılaştırma testi sonucunda üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ile beşinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=71,54$, $Ss=9,15$) arasından kaynaklanan anlamlı farklılığın olduğu da görülmüştür. Bu sonuca göre üçüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların aleksitimi düzeylerinin ikinci sınıfta öğrenim görenlerden daha düşük olduğu, üçüncü sınıfta öğrenim görenlerin, beşinci sınıfta öğrenim görenlerin aleksitimi düzeylerinden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

4.13 ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI ELE GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLI LAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Aleksitimi açısından sağ ve sol ellerini kullanan öğrenciler arasındaki farklılıkların in celenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “*t*” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 13. Öğrencilerin Kullandıkları Ele Göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmayı İnceleyen *t* Tablosu

Değişken	Kullanılan El	N	\bar{X}	Ss	<i>t</i>	Sd	<i>p</i>
Aleksitimi	Sağ	329	68,18	11,75	-2,086	392	,038
	Sol	65	71,54	11,73			

Tablo 13’de kullanılan el değişkeni açısından öğrencilerin aleksitimi düzeylerine ait ortalamalar ve standart sapmalar görülmektedir. Tablo incelendiğinde, sağ ve sol eli kullanan öğrencilerinin aleksitimi düzeyleri açısından ($t_{0,05: 392} = -2,086$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık sol elini kullanan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamalarının ($\bar{X} = 71,54$, $Ss = 11,73$), sağ elini kullanan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamalarından ($\bar{X} = 68,18$, $Ss = 11,75$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Buna göre sol elini kullanan öğrencilerin aleksitimi düzeyleri, sağ elini kullanan öğrencilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.14 ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan ekonomik durumları açısından aleksitimi düzeylerine anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan ekonomik durum; düşük, orta ve yüksek şeklinde üç kategoride ele alınmıştır.

Tablo 14. Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ekonomik durum algısı	N	\bar{X}	Ss
Düşük	21	70,24	9,64
Orta	215	68,79	11,93
Yüksek	158	68,45	12,24
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 14. 1. Algılanan Ekonomik Durumları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	60,325	2	30,162	,211	,810
Grup içi	55829,158	391	142,786		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 14.'de algılanan ekonomik durumları, düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 14.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda aleksitiminin çarpıklığı -0.61 , basıklığı -0.16 olarak hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın $+1.00$ ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= 1.904, $p = .150$). Algılanan ekonomik durumları farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{2-391}=,211, p>.05$).

4.15 ANNELERİNİN ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Annelerinin öğrenim düzeyleri açısından öğrencilerin aleksitimi düzeylerine anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Öğrenim düzeyleri; okur-yazar değil, ilkököl, ortaokul, lise ve üzeri şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 15. Annelerin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Öğrenim düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Okur-yazar değil	50	72,22	10,93
İlkokul	221	68,48	11,77
Ortaokul	67	68,09	10,72
Lise ve üzeri	56	67,37	14,27
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 15. 1. Annelerinin Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	753,156	3	251,052	1,776	,151
Grup içi	55136,326	390	141,375		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 15.'de annelerin öğrenim düzeyleri, okur-yazar değil, ilkököl, ortaokul, lise ve üzeri olan öğrencilerinin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 15.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Annelerin öğrenim düzeyleri farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{3-390} = 1,776, p > .05$).

4.16 BABALARININ ÖĞRENİM DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENCİLERİN ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Babaların öğrenim düzeyleri açısından öğrencilerin aleksitimi düzeylerine anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Öğrenim düzeyleri; okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 16. Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Öğrenim düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Okur-yazar değil	18	74,00	6,85
İlkokul	175	69,67	12,32
Ortaokul	86	67,67	11,49
Lise ve üzeri	115	67,26	12,00
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 16. 1. Babalarının Öğrenim Düzeyleri Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	999,990	3	333,330	2,368	,070
Grup içi	54889,492	390	140,742		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 16.'da babaların öğrenim düzeyleri, okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise ve üzeri olan öğrencilerinin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 16.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Babaların öğrenim düzeyleri farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F_{3-390} = 2,368, p > .05$).

4.17 ALGILANAN ANNE-BABA TUTUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan anne-baba tutumları açısından aleksitimi düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan anne-baba tutumları; ilgisiz, otoriter, koruyucu ve demokratik şeklinde dört kategoride ele alınmıştır.

Tablo 17. Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerinin
Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Anne-baba tutumu	N	\bar{X}	Ss
İlgisiz	9	76,33	5,27
Otoriter	15	74,80	7,14
Koruyucu	216	69,64	11,93
Demokratik	154	66,42	12,07
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 17. 1. Algılanan Anne-Baba Tutumları Farklı Olan Öğrencilerin
Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	2071,684	3	690,561	5,004	,002
Grup içi	53817,798	390	137,994		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 17.'de algılanan anne-baba tutumları; ilgisiz, otoriter, koruyucu ve demokratik olan öğrencilerin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 17.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda çarpıklığın -.62, basıklığın, -.17 olduğu hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın +1.00 ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= 2.284, p = .058). Algılanan anne-baba tutumları farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla

yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3-390} = 5,004, p < .01$).

Bu farklılığın hangi anne-baba tutumu arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın ilgisiz anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 76,33, Ss = 5,27$) ile demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 66,42, Ss = 12,07$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Ayrıca, LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda otoriter anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 74,80, Ss = 7,14$) ile demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları arasından kaynaklanan, anlamlı farklılığın olduğu da görülmüştür. Son olarak, LSD çoklu karşılaştırma testi sonucunda koruyucu anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 69,64, Ss = 11,93$) ile demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların puan ortalamaları arasından kaynaklanan anlamlı farklılığın olduğu da görülmüştür. Demokratik anne-baba tutumuna sahip katılımcıların aleksitimi puan ortalamalarının, koruyucu ve otoriter anne-baba tutumuna sahip katılımcıların aleksitimi puan ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir.

4.18 ÖĞRENCİLERİN YAŞLARINA GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Yaş açısından aleksitimi düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirleme için ANOVA kullanılmıştır.

Tablo 18. Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Yaş	N	\bar{X}	Ss
8	58	69,15	13,08
9	99	65,81	13,43
10	113	67,99	12,05
11	124	71,54	9,15
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 18. 1. Yaşları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	1896,736	3	632,245	4,567	,004
Grup içi	53992,747	390	138,443		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 18.'de yaşları; 8, 9, 10 ve 11 olan öğrencilerin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 18.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yaşları farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{3,390}=4,567$, $p<.01$). Bu farklılığın hangi yaşlar arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffle çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın 9 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=65,81$, $Ss=13,43$) ile 11 yaşında olan katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X}=71,54$, $Ss=9,15$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu sonuca göre 9 yaşında olan katılımcıların aleksitimi düzeyleri 11 yaşında olan katılımcıların aleksitimi düzeylerinden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

4. 19 ÖĞRENCİLERİN ALGILANAN AKADEMİK BAŞARILARINA GÖRE ALEKSİTİMİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ FARKLILAŞMAYA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Algılanan akademik başarıları açısından aleksitimi düzeylerine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ANOVA kullanılmıştır. Algılanan akademik başarılar; düşük, orta ve yüksek şeklinde gruplandırılmıştır.

Tablo 19. Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerin Aleksitimi Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Algılanan akademik başarı	N	\bar{X}	Ss
Düşük	22	72,14	8,34
Orta	156	71,96	10,02
Yüksek	216	66,05	12,84
Toplam	394	68,73	11,92

Tablo 19. 1. Algılanan Akademik Başarıları Farklı Olan Öğrencilerinin Aleksitimi Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	p
Gruplar arası	3434,682	2	1717,341	12,801	,000
Grup içi	52454,800	391	134,155		
Toplam	55889,482	393			

Tablo 19.'da algılanan akademik başarıları; düşük, orta ve yüksek olan öğrencilerinin aleksitimi puanlarının ortalamaları ve standart sapmaları, tablo 18.1.'de bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda çarpıklığın -.62, basıklığın, -.17 olduğu hesaplanmış ve çarpıklık ve basıklığın +1.00 ve -1.00 arasında olduğundan normal dağıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca varyansların homojen dağıldığı da Levene istatistiği sonucunda görülmüştür (Levene= 1.561, p = .104). Algılanan akademik başarıları farklı olan öğrencilerin aleksitimi puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{2,391} = 12,801, p < .01$). Bu farklılığın hangi akademik başarılar arasından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Scheffe çoklu karşılaştırma testi sonucunda, farklılığın orta düzeyde akademik başarı algısına sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 71,96, Ss = 10,02$) ile yüksek akademik başarı algısına sahip katılımcıların puan ortalamaları ($\bar{X} = 66,05, Ss = 12,84$) arasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu sonuç, orta düzeyde akademik başarı algısına sahip olan katılımcıların aleksitimi düzeylerinin, yüksek düzeyde akademik başarı algısına sahip olan katılımcıların aleksitimi düzeylerinden daha yüksek olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı alanyazında araştırması olmayan maddi değerlere verilen önem düzeyi ile aleksitimi arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Çalışmanın bu bölümünde araştırmada veri analizi yoluyla elde edilen bulguların sonuçlarına yer verilmiş daha sonra bu sonuçlara bağlı olarak öneriler sıralanmıştır.

5.1 SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1.1 Öğrencilerinin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyi ile Aleksitimi Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, çocuklarda maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasında, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 1). Daha önce bu iki değişken arasındaki ilişkiye yönelik alanyazında bir araştırmanın yer almaması alana önemli bir katkı olarak görülebilmektedir.

5.1.2 Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, öğrencilerin cinsiyetlerine göre maddi değerlere verdikleri önem düzeyinde farklılaşma görülmemiştir (Tablo 2.) Bulguya ilişkin alanyazın incelendiğinde; Türkiye’de yapılan bir çalışmada (Özdemir ve Yaman, 2007), kadınların erkeklere göre alışverişten daha fazla zevk aldıkları tespit edilmiştir. Buijzen ve Valkenburg (2003) çalışmalarında, erkek çocukların medya ve reklâmların daha çok etkisinde kaldığını, bu sebeple kız çocuklarına göre ailelerinden daha talepkâr olduklarını tespit etmiştir. (Doğan, 2010) tarafından yapılan bir araştırmada, kızların ve erkeklerin materyalist değerleri algılayış biçimlerinin ve materyalist değerlere verdikleri önemin farklılaştığı görülmektedir. Özellikle mutluluk odaklı ifadelerde, erkek katılımcılar verdikleri daha yüksek materyalist eği-

limli yanıtlarla kadınlardan ayrılırken, diğer ifadelerle kadınların daha materyalist yanıtlar verdiği gözlenmiştir.

5.1.3 Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Yapılan varyans analizi sonucunda öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem düzeyinin sınıflar arasında anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 3.1). Üçüncü sınıftaki öğrencilerin genel olarak dokuz yaş grubunda yer alıyor olması, yaş gruplarına ilişkin alanyazınla ilişkilendirildiğinde araştırma bulgularını doğrular niteliktedir.

5.1.4 Öğrencilerin Kullandıkları Ele göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin kullandıkları ele göre, maddi değerlere verdikleri önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 4). Alanyazın incelendiğinde, öğrencilerin kullandıkları ele göre maddi değerlere verdikleri önem düzeyindeki farklılaşmaya ilişkin herhangi bir çalışmaya ulaşılmamaktadır.

5.1.5 Öğrencilerin Algılanan Ekonomik Durumlarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin algıladıkları ekonomik durumlarına göre maddi değerlere verdikleri önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 5.1). Bulgulara ilişkin alanyazın incelendiğinde; zengin aile çocuklarının istedikleri ve arzu ettikleri çoğu şeye sahip olduğu düşünüldüğü gibi, çoğu insan zenginlerin daha materyalist olduğuna inanmaktadır. Ancak maddi değerlere ilişkin bulgular bu hipotezle uyumluluk göstermemektedir. Yoksulluk, bireylerin fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamamalarına ilişkin endişe duydukları koşulları yaratır. Bu ihtiyaçlarını gidermek üzere yaptıkları girişimlerin önemli bir kısmı, materyalist amaçlara yönelmeyle başlar (Kasser, 2002). Bu nedenle fakir aile gençleri, belirgin biçimde zengin aileden gelen gençlerden daha materyalistik bulunmaktadır. Bu gençler akranlarından daha çok part time işte çalışma eğilimindedirler. Şaşırtıcı olmayacak şekilde ebeveynlerinden daha fazla gelir beklemektedirler.

Belk ve diğeri (1982) tarafından yapılan bir çalışmada, genç çocuklar arasında tüketici stereotipleri ve ürün mülkiyet algıları araştırılmış ve ürün sahiplerinin daha başarılı olarak görüldüğü ortaya konmuştur. Alt sosyal sınıf çocukları bu kişileri “şanslı” olarak görmektedirler. Alt sosyal sınıf insanları, kadenci ve yaşamlarının kontrolünün dışarıda olduğuna inanırken, yüksek sosyal sınıf insanları, yaşamları üzerinde kendi kontrollerinin olduğuna inanmaktadırlar (Herzog,1963). Çocukların akran gruplarında satın alma gücüne daha duyarlı olmaları nedeniyle, satın alamama durumunda düşük özsaygı geliştirmelerinin olası olduğu ifade edilmektedir (Achenreiner,1997).

Alanyazına göre, ailenin sosyo-ekonomik durumunun ve dolayısıyla satın alma gücünün düşük olması, çocuklarda düşük özsaygı ve özgüven gelişimine neden olabilmektedir. Bu durumu telafi etmek için maddi olana sahip olmaya yönelik daha büyük bir hırs içine girebilmektedirler. Alanyazına ait bulguların araştırma bulgularıyla örtüşmemesi alan yazına ait araştırmaların genelde yurt dışındaki çalışmalar olması nedeniyle kültürel farklılıkların olabilmesine ve çalışma grubunun sayısına az oluşuna dayandırmak olası görülmektedir.

5.1.6 Annelerinin Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çocuklarda maddi değerlere verilen önem puanında anne öğrenim düzeyi, araştırma bulgularına göre herhangi bir farklılık yaratmamaktadır (Tablo 6.1). Anne eğitim durumu ve maddi değerlere verilen önem düzeyine ilişkin olarak, alanyazında bir bulguya rastlanmamış olmakla birlikte anne eğitim düzeyi arttıkça, çocuklarını maddi değerlere önem vermeye ilişkin daha bilinçli yetiştirmeleri beklenmektedir. Anne eğitim düzeyi arttıkça, annenin iş hayatında yer almaya başlaması ve çocuğun tüketici sorumluluğunun artması, çocuklarda maddi değerlere verilen önem düzeyinde artışa neden olabilmektedir. Ayrıca çift maaşlı ebeveyne sahip çocukların daha materyalist oldukları da düşünülebilmektedir. Dolayısıyla, anne eğitim düzeyi çocukların maddi değerlere önem verme düzeyleri üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiye sahip olabilmektedir.

5.1.7 Babalarının Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çocuklarda maddi değerlere verilen önem puanında baba öğrenim düzeyi, bulgularımıza göre herhangi bir farklılık yaratmamaktadır (Tablo 7.1). Baba eğitim durumuna göre, maddi değerlere verilen önem düzeyine ilişkin alanyazın bir bulguya rastlanmamış olmakla birlikte baba eğitim düzeyi arttıkça sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel olarak daha üst konumda bulunabilmelerine bağlı olarak, çocuklarının maddi değerlere yönelim konusunda daha bilinçli ve daha az talepkar olmaları beklenmektedir. Ancak, baba eğitim düzeyi yükseldikçe iş hayatı yoğunluğu nedeniyle, çocuklarıyla daha az vakit geçirmeleri ve dolayısıyla çocuklarına manevi anlamda yeterli olamadıkları düşüncesiyle telafi olarak maddi olanaklarını daha fazla kullanıyor olabilmeleri, çocuklarda materyalist eğilimlerin artışına neden olabilmektedir. Dolayısıyla, anne eğitim düzeyi çocukların maddi değerlere önem verme düzeyleri üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiye sahip olabilmektedir.

5.1.8 Algılanan Anne Baba Tutumlarına göre Öğrencilerin Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem ile anne-baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık ortaya konmuştur (Tablo 8.1). Demokratik anne-baba tutumuna sahip öğrencilerin, maddi değerlere verdikleri önem düzeyleri, koruyucu ve otoriter anne-baba tutumuna sahip öğrencilerden daha düşük bulunmuştur (Tablo 8). Alanyazın incelendiğinde, bazı araştırmacılar çocukların ihtiyaçlarını tamamıyla karşılamayan ebeveysel üslupların ve uygulamaların, materyalizmle bütünleştiğini ve ebeveynleriyle tüketim hakkında daha az sıklıkla iletişim kuran gençlerin, daha materyalist olduklarını düşünmektedirler. Tartışmaktan kaçınan, aralarında uyuma ve saygıya önem veren, sosyal eğilimli iletişim yapısında olan ailelerdeki gençlerin de materyalizmi, daha yüksek düzeyde yansıttığı savunulmaktadır. Ebeveynlerin kuralcı bir davranış geliştirmeleri, gençlerde paraya eğilim tutumunu artıran, önemli bir gösterge olarak nitelendirilmektedir. Çoğulcu düşünce eğilimi yüksek olan ailelerin çocuklarını materyalizmin daha düşük düzeyiyle yetiştirdikleri düşünülmektedir (Chan ve diğerleri, 2006; Clark ve diğerleri 2001; Nguyen, 2003). İlgili alanyazın araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

5.1.9 Öğrencilerin Yaşlarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin yaşlarına göre maddi değerlere verdikleri önem düzeyinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır (Tablo 9.1). 9 yaş grubundaki öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem düzeyinin 8 ve 10-11 yaş grubundaki öğrencilere göre daha düşük olduğu sonucuna da ulaşılmıştır (Tablo 9). Bulgulara ilişkin alanyazın incelendiğinde, Bachmann-Achenreiner (1997) 8, 12 ve 16 yaş arası değişen çocuk ve ergenlerle gerçekleştirdiği çalışmada, materyalist tutumların yaşa bağlı olarak değişmediğini, materyalizmin zamana ve koşullara bağlı inançlar olduğunu belirtmiştir. Çevresinden kolayca etkilenen çocukların, daha materyalist olduğunu ve bu durumun yaşa göre değişmediğini ortaya koymuştur. Ancak daha sonraki çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmıştır. John (1999) tarafından yapılan araştırmaya göre, analitik evreyi içeren 7-11 yaş aralığında çocuklar, ürün kategorilerini ve fiyat kavramını öğrenmekle birlikte maddelerin miktar farklılıklarını sosyal karşılaştırma becerisiyle bir avantaj olarak görürler. Bu nedenle maddi mallar için şiddetli istekler algısal evreden analitik evreye doğru artarak gelişir. Nitekim Nguyen'in (2003) materyalizmin çocuklar ve ergenler üzerindeki gelişimini incelediği araştırmasında, 12-13 yaşlarındaki çocukların, 8-9 yaşlarındaki kendilerinden daha küçük çocuklara ve 16-18 yaşlarındaki çocukların, kendilerinden daha büyük ergenlere göre mutlu olmak için daha çok maddi mal bildiriminde buldukları sonucuna ulaşmıştır. Roper ve Shah'ın (2007) 7-11 yaşları arasındaki çocukların markaya olan hassasiyetlerini inceledikleri çalışmada da benzer şekilde, daha küçük çocuklar (7-9 yaş) markaları işlevsel faydaları için istemişlerdir. Daha büyük çocuklar (9-11 yaş) markalarla daha derin düzeyde ilişki geliştirmişler ve onları temelde sembolik nedenlerle arzu etmişlerdir: Marka isimlerinin "popüler şeyler" olduğunu düşünmüşler ve onları "zenginlik ve ünlü kişiler" le özdeşleştirmişlerdir. Maddi değerlere verilen önemin yaşa bağlı olan açıklamalarında ulaşılan ortak sonuç, maddi değerlere verilen önemin yaş ilerledikçe algısal biçim değiştirerek arttığıdır. 9 yaş grubunda araştırma bulgularına göre, maddi değerlere verilen önem düzeyinin en düşük çıkması, 9 yaşın maddi değerlere verilen önemde işlevsellikten sembolikliğe geçiş noktası olmasından dolayı, maddi değerlere verilen önem konusunda karmaşa yaşıyor olmalarından kaynaklanabilmektedir.

5.1.10 Öğrencilerin Algılanan Akademik Başarılarına göre Maddi Değerlere Verdikleri Önem Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin maddi değerlere verdikleri önem düzeyi ile algıladıkları akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır (Tablo 10.1). Akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin, maddi değerlere verdikleri önem düzeyinin, orta düzeyde akademik başarıya sahip olan öğrencilerden daha düşük olduğu da bulunmuştur (Tablo 10). Bulgulara ilişkin alan yazın incelendiğinde, Goldberg ve diğerleri (2003) yüksek düzeyde materyalist eğilim gösteren gençlerin alışveriş yapma sıklıklarının yüksek, tasarruf yapma eğilimlerinin ise düşük olduğunu, yeni ürünlere ilgi gösterdiklerini, okula gitmekten hoşlanmadıklarını ve okul başarılarının düşük olduğunu ortaya koymuşlardır. Maddi değerlere önem veren çocuklar ailelerinin sosyo ekonomik durumu isteklerini karşılayacak durumda olmadığına, part-time işlerde çalışarak okulu aksatabilmektedirler. Araştırma bulgularıyla ilişkili olarak, maddi değerlere verilen önem arttıkça akademik başarı düşmektedir.

5.1.11 Öğrencilerinin Cinsiyetlerine göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin sahip olduğu cinsiyet ile aleksitimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Tablo 11). Bulguya ilişkin alanyazın incelendiğinde, yetişkinlerde erkekler kadınlardan daha aleksitimik olarak belirlenmektedirler (Honkalampi ve diğerleri, 2000; Yelsma, 2005). Bunun nedeni olarak, erkeklerin çeşitli duyguları, özellikle ümitsizlik ve korku gibi hassas duyguları için kelime dağarcıklarını geliştirmemeleri gösterilmektedir. Erkekler için duygularını ifade etmenin düşkünlük ve şefkat gibi bağımlı duygular olarak görüldüğü belirtilmektedir (Levent ve diğerleri, 2006). Erkeksi cinsiyet rolünün tanımından dolayı erkeklerin güçlü duygularını gösterme, ifade etme ve paylaşmada kısıtlı hissettikleri ve bu duygusal kısıtlamanın aleksitimi ile ilgili olabileceğine yönelik araştırmalar da bulunmaktadır (Konrath, Novin, ve Li, 2012). Diğer bazı araştırmalar aleksitimik özellikler bakımından cinsiyet açısından bir fark olmadığı ya da birçok araştırma sonucundan hareketle yaşa bağlı ya da aleksitimi bileşenlerinin incelenmesi sonucu bir açıklama ve ilişkilendirme yapılması önerilmektedir (Joukamaa, Saarijarvi, Muuriaisniemi, ve Salokangas, 1996).

5.1.12 Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre aleksitimi düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Tablo 12.1). Maddi değerlere verilen öneme ilişkin sınıf düzeyleri değişkeni sonuçları ile paralel görünmektedir. Buna göre aleksitimik özellikler de 9 yaş grubunda en düşük seviyede bulunmaktadır. İlgili alanyazında, üçüncü sınıf düzeyinde aleksitimi düzeyinin, ikinci sınıfa göre daha düşük çıkmasını ilişkilendirilebilecek bir bulguya rastlanmamakla birlikte, üçüncü sınıf aleksitimi düzeyinin beşinci sınıf aleksitimi düzeyinden daha düşük olması, aleksitimin yaşa bağlı olarak artacağına yönelik araştırma bulguları ile ilişkilendirilebilmektedir (Yemez,1991; Karakıs ve Levant, 2012).

5.1.13 Öğrencilerin Kullandıkları Ele göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin sıklıkla kullandıkları el ile aleksitimi arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ve sol elini sıklıkla kullananların aleksitimi düzeyi sağ elini sıklıkla kullananlardan daha yüksek düzeydedir (Tablo 13).

Bulgulara ilişkin alanyazın incelendiğinde, önceki bir çalışmada yalnızca sağ elini kullanan kimselerin yalnızca sol elini veya her iki elini kullananlara kıyasla aleksitimik özelliklerinin anlamlı ölçüde yoğun olduğu tespit edilmiştir (Fricchione ve Howanitz, 1985). Daha sonraki araştırmalar, beynin sağ yarım küresinin duygusal, yaratıcı; sol yarım küresinin analitik, mantık ve matematikle ilgili işlevlerine uygun olarak, aleksitimiklerde görülen hayal yaşantısında kısıtlılık ve katı düşünce yapısının, sol yarım kürenin fazla kullanılmasıyla ilişkili olarak açıklanabileceğini öne sürmüştür. Sol beyni sağ beyne oranla daha yoğun kullanan bireylerde bedensel yakınmalar, duygusal yaşantılarda kısıtlılık ve panik bozukluk görülmesi aleksitimik özelliklerle bağdaştırılmaktadır (Taylor, 1984; Burgess ve Simson, 1988). Sol beyni kullanan kimselerin, sağ elini sıklıkla kullanmaları ve sağ beyni kullanan insanların, sol elini sıklıkla kullanmalarından hareketle, sağ elini kullananların daha aleksitimik bulunduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Ancak bu çalışmada sol elini kullananların aleksitimi düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla araştırma bulguları ilgili

alanyazınla örtüşmemektedir. Bunun nedeni olarak sol elini kullanan öğrenci sayısının az olması gösterilebilmektedir.

5.1.14 Öğrencilerin Algılanan Ekonomik Durumlarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin algıladıkları ekonomik durumları ile aleksitimi arasında anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 14.1). İlgili alanyazında, Yemez ve diğerleri (1991) tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi polikliniğine başvurmuş ve ya kliniklerde yatmış 16/65 yaşları arasında 151’i kadın, 86’sı erkek toplam 237 kişi üzerinde yapılmış bir araştırmada deneklere TAÖ uygulanmıştır. Bu çalışma sonunda ailenin sosyo-ekonomik düzeyi düştükçe, aleksitiminin arttığı ortaya konmuştur.

Aslan ve diğerleri tarafından (1996), 17–65 yaşları arasında 146 hasta üzerinde yapılan bir çalışma sonucunda, aleksitiminin sosyo-ekonomik düzeye göre değişmediği ortaya konmuştur. Gürkan (1996) tarafından yapılan araştırmada ise aleksitimi ile sosyo-ekonomik düzey arasında ilişki olduğu ortaya konmuştur (Koçak, 2002). Araştırma bulguları ilgili alanyazınla örtüşmemektedir. Bu durum çalışma grubunun daha çok orta sosyo-ekonomik düzeyden oluşması, diğer sosyo-ekonomik düzey oranlarının düşük olmasından kaynaklanabilmektedir.

5.1.15 Annelerinin Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, anne öğrenim düzeyi ile öğrencilerin aleksitimi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 15.1). Bulgulara ilişkin alanyazında, Aslan ve diğerleri (1996) tarafından yapılan araştırmaya göre bireyin eğitim düzeyi düştükçe aleksitimi düzeyi artmaktadır. Aleksitimik ebeveynlerin çocuklarının da aleksitimik olmaları söz konusu olabileceği için bu önemli bir bulgudur (Akt., Koçak,2002).

Yemez ve diğerleri (1991) tarafından yapılan araştırmaya göre, anne-babanın öğrenim düzeyi ile aleksitimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır. Aleksitimi ile ebeveyn tutumunun ilişkisi de göz önünde bulundurulduğunda eğitim

düzeyi yüksek annelerin, çocuklarıyla daha sağlıklı ve bilinçli ilişki kurmaları söz konusu olabileceği gibi, eğitim düzeyi yüksek annelerin iş hayatının vermiş olduğu yoğunluk sebebiyle, çocuklarına yeterli zaman ayıramıyor olmaları ile sonuçlanabilmektedir.

5.1.16 Babalarının Öğrenim Düzeylerine göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, baba öğrenim düzeyi ile öğrencinin aleksitimi düzeyi arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 16.1). Bulgulara ilişkin alanyazında, Yemez ve diğerleri (1991) tarafından yapılan araştırmaya göre, babanın öğrenim düzeyi ile aleksitimi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır.

Anne-baba öğrenim düzeyinin onların aleksitimik özellikler geliştirmelerine etki edeceği ve dolayısıyla bu durumun çocuklarının da aleksitimik özellikler geliştirmelerine neden olabileceği düşünüldüğünde öğrenim düzeyi ve aleksitimi arasındaki ilişki önemli bulunmaktadır. Anne-baba eğitim düzeyi ile aleksitimi arasındaki ilişkiye değinen çok fazla araştırma olmasa da eğitim düzeyi ve aleksitimi arasındaki ilişkiye doğrudan değinen bazı araştırma bulgularına göre; öğrenme düzeyi ile aleksitimi arasında ilişki bulunmadığını bildiren çalışmaların (Aptel ve Sifneos,1979; Krystal ve diğerleri,1986; Akt. Dereboy, 1990) yanı sıra; öğrenim düzeyi yükseldikçe aleksitiminin azaldığını bildiren araştırmalar da bulunmaktadır (Yaluğ, Aydoğan ve Savrun, 2003; Evren, 2002).

5.1.17 Algılanan Anne-baba Tutumlarına göre Öğrencilerin Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklılaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, algılanan anne-baba tutumu ile öğrencilerin aleksitimi düzeyleri arasında anlamlı farklılığa ulaşılmıştır (Tablo 17.1). Demokratik anne-baba tutumuna sahip öğrencilerin aleksitimi düzeylerinin, koruyucu ve otoriter anne-baba tutumuna sahip öğrencilerden daha düşük olduğu görülmektedir (Tablo 17). İlgili alanyazın incelendiğinde; Luminent aleksitimiye anne tutumuna bağlı olarak açıklamaktadır. Psikosomatik hastaların çoğunun, aşırı koruyucu ya da üstü kapalı reddedici tutumu olan annelere sahip oldukları bilinmektedir. Bu anneler, çözümlenmemiş narsistik çatışmalarını çocuklarına yansıtmaktadırlar. Annenin

bebeğini kendi bedeninin bir parçası gibi algılayarak, çocuğun bedensel tepkilerine aşırı dikkati ve kontrolü; ileriki yaşlarda çocuğun, bedeninin öz temsilindeki yetersizliğe bağlı olarak aleksitimik belirtiler göstermesinin olası olduğunu ortaya koymaktadır (Luminent, 1995).

Mc Dougall'a (1982) göre, erken yaştaki anne-çocuk ilişkilerindeki düzensizlik gerçek benliğin oluşmasını engellemekte bu da içgüdülerin sözel ifadesini güçleştirdiği için aleksitimik özelliklerin oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Stoudemire (1991) aile içinde ve yaşadıkları çevrede kendilerini duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi öğrenecekleri yerde bastırmayı ya da bedensel ifade etmeyi öğrenen çocukların "hasta rolüne adapte" olarak aleksitimik özellikler göstermelerine zemin hazırlanmaktadır. Bu bulgu otoriter anne-baba tutumunun aleksitimik özelliklerle ilişkisini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak ilgili alanyazın araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

5.1.18 Öğrencilerin Yaşlarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklaşma ya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucu, öğrencilerin içinde bulunduğu yaş grubuna göre aleksitimi düzeylerinin farklılaşmakta olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 18.1). 9 yaş grubunda yer alan öğrencilerinin aleksitimi düzeyleri, 11 yaş grubunda yer alan öğrencilerden daha düşük bulunmuştur (Tablo 18). İlgili alanyazın incelendiğinde; aleksitimi ile yaş arasında bir ilişkinin bulunmadığını bildiren araştırmalar olmasına rağmen (Paulson, 1985; Krysal ve diğerleri, 1986) (Akt., Dereboy,1990), aleksitimi ile yaş arasında doğru orantı olduğunu bildiren araştırmalar (Yemez,1991; Karakıs ve Levant, 2012) da bulunmaktadır.

5.1.19 Öğrencilerin Algılanan Akademik Başarılarına göre Aleksitimi Düzeyleri Arasındaki Farklaşmaya İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin algıladıkları akademik başarıları ile aleksitimi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 19.1). Orta düzeyde akademik başarıya sahip öğrencilerin, yüksek düzeyde akademik başarıya sahip öğrencilerden, daha aleksitimik oldukları ortaya konmaktadır (Tablo 19).

İlgili alanyazın incelendiğinde, Parker ve diğerleri (2005) yaptıkları çalışmada akademik başarı ile aleksitimi doğru orantılı bulmuşlar, bireylerdeki akademik başarı arttıkça aleksitimi düzeyinin de artacağı sonucuna ulaşmışlardır. Akademik başarı, büyük çoğunlukla bireydeki zihinsel beceri ve yeterliliği ölçmeye yarayan ve derslerde gösterilen başarılarla bağlıdır. Bu tip bireyler hayatlarını başarıya adanmışlardır. Mutluluk ve sevinç gibi duygulara atıfların yapıldığı dünyaları ikinci plandadır. Duygusal zekâları geri planda kalan bu tip bireylerin akademik zekâları çok yüksektir. Bu durumda akademik başarıları yüksek bireylerin aleksitimik özellikler göstermesi beklenen bir durum olabilmektedir. Bu bulgu araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir.

5.2 ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonuçlarına dayalı ve ileride yapılabilecek araştırmalara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.2.1 Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Araştırma sonucunda, sol elini kullananların sağ elini kullananlara göre daha aleksitimik bulunması ilgili alanyazınla örtüşmemektedir. Bu sonuç sol eli sık kullanımın çalışma grubu içerisinde daha az sayıda kişide olmasından kaynaklanıyor olması muhtemeldir. Sol elini kullananların tespit edilip, sağ ve sol elini eşit oranda kullananların yer aldığı bir araştırma yapılması faydalı olacaktır.

Araştırma sonucunda, algılanan sosyo-ekonomik duruma göre maddi değerlere verilen önem düzeyinde anlamlı bir farklılık çıkmamış olması, araştırmanın örneklem daha geniş tutularak, sosyo-ekonomik düzey bakımından daha geniş kitleye ulaşarak, yeniden yapılması uygun olabilir.

Anne-baba eğitim durumu, hem maddi değerlere verilen önem hem de aleksitimi açısından önemli bir değişkendir ve her ikisiyle de anlamlı bir farklılık göstermemiş olması sebebiyle, anne-baba eğitim durumu açısından daha geniş bir örnekleme yeniden uygulanabilir.

Ayrıca ilgili alanyazın araştırmasının büyük çoğunluğunun yurt dışındaki çalışmalara dayandırılmış olması, kültürel özelliklerden kaynaklanan farklılıkların olabileceğini düşündürmektedir.

5.2.2 İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Maddi değerlere verilen önem ile aleksitimi arasındaki ilişkiye yönelik ilk araştırma olması ve iki değişken arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuş olması, bundan sonra yapılacak olan çalışmalara yol gösterici olacaktır.

Dokuz yaş grubunun maddi değerlere verilen önem ve aleksitimi düzeyinin sekiz yaş ve on yaşa göre daha düşük bulunması önemli bir bulgudur. Dokuz yaş grubunun maddi değerlere verilen önem ve aleksitimi düzeylerinin diğer yaş gruplarından daha düşük bulunmasının nedenlerinin araştırılmasına yönelik daha fazla çalışmanın yapılması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Achenreiner, G. (1997). Materialistic Values and Susceptibility to Influence in Children. *Advances in Consumer Research*, 24(1), 82–88.
- Akın, A., Gülşen, M., Kara, S. ve Yıldız, B. (2013). Çocuklar İçin Maddi Değerler Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirliği. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Allen, J. P. and Land, D. (1999). Attachment in Adolescence. In J. Cassidy ve P. R. Shaver(Eds.), *Handbook of Attachment: Theory, Research and Clinical Applications* (pp. 319–335). New York: Guildford Press.
- Alwitt, L. (1996). Marketing and the Poor, in Hill, R. P. (ed.) *Marketing and Consumer Research in The Public Interest*. Sage Publications, London.
- American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (4th ed.) Text Revision. Washington, DC: Author.
- Anonymous. (1989). Oxford English Dictionary, Oxford: Clarendon. “Alınmıştır” (Richins, M. and Dawson, S. 1992. A Consumer Values Orientation for Materialism and Its Measurement: Scale Development and Validation. *Journal of Consumer Research*, 19, 303-316).
- Bachmann Achenreiner, G. (1997). Materialistic Values and Susceptibility to Influence in Children. *Advances in Consumer Research*, 24, 82-88.
- Bağcı, T.(2008).*Üniversite Öğrencilerinin Aleksitimi Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.(Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Örneği, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Bekker, M., Bachrach, N., and Croon, M. (2007). The Relationships of Antisocial Behavior with Attachment Styles, Autonomy-Connectedness, and Alexithymia. *Journal of Clinical Psychology*, 63(6), 507–527.
- Belk, R. W. (2000). Are We What We Own? In A. L. Benson (Ed.), *I Shop, Therefore I am: Compulsive Buying and The Search for Self* (pp. 27-53). Northvale, NJ: Jason Aronson Inc.
- Belk, R. W. (1985). Materialism: Trait Aspects of Living in The Material World. *Journal of Consumer Research*, 12 (December), 265-280.
- Belk, W. and Russell, W.(1984). Three Scales to Measure Constructs Related to Ma-

- terialism: Reliability, Validity, and Relationships to Measures of Happiness
Advances in Consumer Research.
- Belk, R. W., Mayer, R. and Bahn, K. (1982). The Eye of The Beholder: Individual Differences in Perceptions of Consumption Symbolism. *Advances in Consumer Research*, 9, 523–530.
- Berenbaum, H., and James, T. (1994). Correlates and Retrospectively Reported Antecedents of Alexithymia. *Psychosomatic Medicine*, 56, 353–359.
- Beştepe, E., Tüzer, V. ve Önder, M. E. (2000). Psikiyatrik ve Psikosomatik Hasta ve Kontrol Grubunda Aleksitimi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *3P Dergisi*, 8, 175- 181.
- Bindah, E.V. and Othman, Md. N. (2012). An Empirical Study of The Relationship Between Young Adults Consumers Characterized by Religiously-Oriented Family Communication Environment and Materialism. *Cross Cultural Communication*, 8(1),718.
- Bindah, E.V. and Othman, Md. N. (2011). The Role of Family Communication and Television Viewing in The Development of Materialistic Values Among Young Adults: A Review. *International Journal of Business and Social Science*, 2(23), 238-248.
- Boundy, D. (2000). When Money is The Drug. In A. L. Benson (Ed.), *I Shop, Therefore I am: Compulsive Buying and The Search for Self*. Northvale, NJ: Jason Aronson Inc.
- Buijzen, M. and Valkenburg, P. M. (2003). The Effects of Television Advertising on Materialism, Parent Child Conflict, and Unhappiness. *A Review of Research Applied Developmental Psychology*, 24, 437–456.
- Burgess, C. And Simpson, G.B. (1988). Cerebral Hemispheric Mechanisms in The Retrieval of Ambiguous Word Meanings. *Brain and Language*, 33, 86-103.
- Burroughs, J.E. and Rindfleisch, A. (2002). Materialism and Well being: A Conflict-ing Values Perspective. *Journal of Consumer Research*, 29, 348-370.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Carlson, L., Grossbart, S., and Stuenkel, J. K. (1992). The Role of Parental Socialization on Typeson Differential Family Communication Patterns Regarding Consumption. *Journal of Consumer Psychology*, 1(1), 31-52.
- Carlson, L. and Grossbart, S. (1988). Parental Style and Consumer Socialization of

- Children. *Journal of Consumer Research*, 5, 77-94.
- Carpenter L. and Chung M. (2011). Childhood Trauma in Obsessive Compulsive Disorder: The Roles of Alexithymia and Attachment. *Psychology and Psychotherapy: Theory Research and Practice*, 84, 367–388.
- Chan, K., Zhang, H. and Wang, I. (2006). Materialism Among Adolescent in Urban China. *Young Consumers: Insight and Ideas for Responsible Marketers*,7(2):64-77.
- Chan, K. (2003). Materialism Among Chinese Children in Hong Kong. *Advertising and Marketing to Children*, 4(4); 47-61.
- Chaplin, L. N. and John, D. R. (2007). Growing up in a Material World: Age Differences in Materialism in Children and Adolescents. *Journal of Consumer Research*, 34, 480–493.
- Churchill, G. A. and Moschis, G. P. (1979). Television and Interpersonal Influences on Adolescent Consumer Learning. *Journal of Consumer Research*, 6(1) 23-35.
- Clarck, P. W., Martin, C. A. and Bush, A. J. (2001). The Effect of Role Model Influence on Adolescents Materialism and Marketplace Knowledge. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 9(4),27-35.
- Coe, B. (1971). Private vs. National Preference Among Lower and Middle-Income Consumers. *Journal of Retailing*, 27, Fall, 61–72.
- Cooper, E.D., Holmstrom, R.W. (1984). Relation Ship Between Alexithymia and Somatic Complaints in Normal Sample. *Psychother Psychosom*, 41, 20-24.
- Csikszentmihaly, M. (2005). Materialism and The Evolution of Consciousness. In T.Kasser, and A. D. Kanner, (Eds.), *Psychology and Consumer Culture*, (pp.91-104). Washington: American Psychological Association.
- Davidson, R.J., Jackson, D.C., and Kalin, N. H. (2000). Emotion, Plasticity, Context, Andregulation: Perspectives from Affective Neuroscience. *Psychological Bulletin*, 126, 890-809.
- Dere, J., Tang Q., Zhu X.,Cai L.,Yao S., and Ryder A. (2012). The Cultural Shaping of Alexithymia: Values and Externally Oriented Thinking in a Chinese Clinical Sample. *Comprehensive Psychiatry*.
- Dereboy, İ.F. (1990). *Aleksitimi Özbildirim Ölçeklerinin Psikometrik Özellikleri Üzerine Bir Çalışma*. (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi), Hacettepe Üniversitesi

Tıp Fakültesi.

- Dereboy, İ. F. (1990). Aleksitimi: Bir Gözden Geçirme, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 1, 157-165.
- Diaz, K. (1992). Symbol of Status, Target of Violence: Jackets May Put Teens in Danger. *Minneapolis Star and Tribune*, April 22.
- Dodge, K.A., Lochman, J.E., Harnish, J.D., Bates, J.E., and Petit, G.S. (1997). Reactive Andproactive Aggression in School Children and Psychiatrically Impaired Chronically Assaultive Youth. *Journal of Abnormal Psychology*, 106, 37-51.
- Doğan, S. (2010). Materyalist Eğilimlerin Demografik Özelliklere Göre Farklılaşmasına Yönelik Bir Araştırma. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1,
- Dökmen, Ü. (2000). *Yarına Kim Kalacak? Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Var Olmak, Gelişmek, Uzlaşmak*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Dursun, Y. (1993). *Gençlerin Tüketici Rolünü Kazanmaları*. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Easterlin, R. and Crimmins E. (1991). Private Materialism, Persoal Self-Fulfillment, Family Life, and Public Interest. *Public Opinion Quarterly*, 55, 499-533.
- Eid, P., and Boucher, S. (2012). Alexithymia and Dyadic Adjustmentin Intimate Relationships: Analyses Using the Actor Partner Interdependence Model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31, No. 10, 2012, pp. 1095-1111.
- Elklit, A., and Brink, O. (2003). Acute Stress Disorder in Physical Assault Victims Visiting a Danish Emergency Ward. *Violence and Victims*, 18(4), 461-472. doi:10.1891/vivi.2003.18.4.461.
- Evren, C., Evren, B., Dalbudak, E., Ozcelik, B., and Oncu F. (2009). Childhood Abuse and Neglect as a Risk Factor for Alexithymia in Adult Male Substance Dependent Inpatients. *Journal of Psychoactive Drugs*, 41(1).
- Evren, C. and Evren, B. (2006). The Relationship of Suicide Attempt History with Childhood Abuse and Neglect, Alexithymia, Temperament and Character Dimensions of Personality in Substance Dependents. *Nord J Psychiatry* 60 No: 4.
- Evren, C., Can, S., Evren, B. ve Çakmak, D. (2002). Yatarak Tedavi Gören Erkek

- Alkol Bağımlılarında Aleksitiminin Depresyon, Anksiyete ve Eretil İşlev Bozukluğu ile İlişkisi: Kontrollü Bir Çalışma. *Klinik Farmakoloji Bülteni*, 12(4), 165-173.
- Faber, R. J., and O'Guinn, T. C. (1992). A Clinical Screener for Compulsive Buying. *Journal of Consumer Research*, 19(3), 459-469.
- Flouri, E. (1999). An Integrated Model of Consumer Materialism: Can Economic Socialization and Maternal Values Predict Materialistic Attitudes in Adolescents? *Journal of Socio-Economics*, 28; 707-724.
- Fossati, A., Acquarini, E., Feeney, J. A., Borroni, S., Grazioli, F., Giarolli, L.E., Franciosi, G., and Maffei, C. (2009). Alexithymia and Attachment Insecurities in Impulsive Aggression. *Attachment & Human Development* 11,165–182.
- Fournier, S. and Richins, M. (1991). Some Theoretical and Popular Notions Concerning Materialism. *Journal of Social Behavior and Personality*, 6, 403-414.
- Freyberger, H. (1977). Supportive Psycho Therapeutic Techniques in Primary and Secondary Alexithymia. *Psychotherapy Psychosomatic*, 28, 337-342.
- Fricchione G., Howanitz, E. (1985). Aprosodia and Alexithymia A Case Report, *Psychotherapy Psychosomatics*, 43, 156- 169.
- Frijda, N. H. (1986). Theemotions. *Cambridge: Cambridge University Press*.
- Fukunishi, I. (2005). The Development of Alexithymia Scale for Adolescence. *Journal of Psychosomatic Research*, 58(6), S36.
- Fukunishi, I., and Paris,W. (2001). Intergenerational Association of Alexithymic Characteristics for College Students and Their Mothers. *Psychological Reports*, 89, 77-84.
- Fukunishi, I., Ichikawa, M., Ichikawa,T., Matsuzawa, K., Fujimura, K., and Tabe,T. (1992). Alexithymia and Depression in Families with Alcoholics. *Psychopathology*, 25, 326-330.
- Heaton, P., Reichenbacher, L., Sauter, D., Allen, R., Scott, S., and Hill, E. (2012). Measuring The Effects of Alexithymia on Perception of Emotional Vocalizations in Autistic Spectrum Disorder and Typical Development *Psychological Medicine*/ 42,pp 2453-2459.
- Henkoff, R. (1989), "Is Greed Dead?" *Fortune*, 14, 40-46.

- Henry, J.D., Philips, L. H., Maylor, E. A., Hosie, J., Milne, A. B., and Meyer, C. (2006). A New Conceptualization of Alexithymia in The General Adult Population: Implications for Research Involving Older Adults. *Journal of Psychosomatic Research*, 60, 535–543.
- Herzog, E. (1963). 'Some Assumptions About The Poor', *Social Service Review*, 23, 389–402.
- Hexel, M. (2003). Alexithymia and Attachment Style in Relation to Locus of Control. *Personality and Individual Differences*, 35, 1261–1270.
- Holman, Thomas B. (1981). The Influence of Community Involvement on Marital Quality, *Journal of Marriage and the Family*, 43 (February), 143–49.
- Honkalampi, K., Hintikka, J., Saarinen, P., Lehtonen, J., and Viinamaki, H. (2000). Is Alexithymia a Permanent Feature in Depressed Patients? *Psychotherapy and Psychosomatics*, 69, 303–308.
- Honkalampi, K., Saarinen, P., Hintikka, J., Virtanen, V., and Viinamaki, H. (1999). Factors Associated with Alexithymia in Patients Suffering from Depression. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 68, 270–275.
- Hoppe, K.D. and Bogen, J.E. (1977), Alexithymia In Twelve Commissurotomed Patients, *Psychotherapy Psychosomatics*, 28, 148-155.
- Hu, L. and Bentler, P.M. (1999). Cut off Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modelling*, 6, 1-55.
- Inglehart, R. (1993). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton: Princeton University Press.
- Inslegers R., Vanheule, S., Meganck, R., Debaere, V., Trensou, E., and Desmet, M. (2012). Interpersonal Problems and Cognitive Characteristics of Interpersonal Representations in Alexithymia: A Study Using a Self-Report and Interview-Based Measure of Alexithymia. *The Journal of Nervous And Mental Disease*, 200: 607-613.
- Goldberg, M.E., Gorn, G.J., Peracchio, L.A., and Bamossy, G. (2003). Understanding Materialism Among Youth. *Journal of Consumer Psychology*, 13(3); 278-288.
- Goldman, A. (1976). Do Lower-Income Consumers Have a More Restricted Shopping Scope? *Journal of Marketing*, 38(1, 4), 46–54.

- Jellesma, F.C, Rieffe, C., Terwogt, M. M, and Westenberg, M. (2009). Do I Feel Sadness, Fear or Both? Comparing Self reported Alexithymia and Emotional Task Performance in Children with Many or Few Somatic Complaints. *Psychology and Health* 24, 881–893.
- Jessimer M.,ve Markham R. (1997). Alexithymia: A Right Hemisphere Dysfunction Specific to Recognition of Certain Facial Expressions? *Brain Cognition* 34,246–258.
- John, D. R. (1999). Consumer Socialization of Children: A Retrospective Look at Twenty-five Years of Research. *Journal of Consumer Research*, 26,183-213.
- Joukamaa, M., Saarijarvi, S., Muuriaisniemi, M. L., and Salokangas, R. K. R. (1996). Alexithymia in a Normal Elderly Population. *Comprehensive Psychiatry*, 37, 144–147. doi: 10.1016/S0010- 440X(96)90576-3.
- Jula, A., Salminen, J. K., and Saarijärvi, S. (1999). Alexithymia; a Facet of Essential Hypertension. *Hypertension*, 33, 1057-1061.
- Karakis, E.N., and Levant, R.F. (2012). Is Normative Male Alexithymia Associated with Relationship Satisfaction, Fear of Intimacy and Communication Quality Among Men in Relationships? *The Journal of Men's Studies*, 20, 179-186.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Karukivi, M., Joukamaa, M., Hautala, L., Kaleva, O., Pesu, K., Liuksila, P., and Saarijärvi, S. (2012). Deficit in Speech Development at the Age of 5 Years Predicts Alexithymia in Late-Adolescent Males. *Comprehensive Psychiatry* 53, 54–62.
- Kasser, T., Ryan, R. M., Couchman, C. E., and Sheldon, K. M. (2004). Materialistic Values: Their Causes and Consequences. In T. Kasser and A. D. Kanner (Eds.), *Psychology and Consumer Culture*. Washington, DC: American Psychology Association.
- Kasser, T. (2002). *The High Price of Materialism*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Kasser, T., Ryan R. M., Zax, M., and Sameroff, A. J. (1995). The Relations of Maternal and Social Environments to LateAdolescents Materialistic and Prosocial Values. *Developmental Psychology*, 31, 907-914.

- Keltikangas-Järvinen, L. (1982). Alexithymia in Violent Offenders. *J Pers Assess.* 46:462Y467.
- Koçak, R. (2002). Aleksitimi: Kuramsal Çerçeve Tedavi Yaklaşımları ve İlgili Araştırmalar, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35, 185- 197.
- Kokkonen, P., Veijola, J., and Karvonen. J.T., (2003). Ability to Speak at The Age of 1 Year and Alexithymia 30 Years Later. *Journal of Psychosomatic Research* 54,491–495.
- Kohlberg, L. (1987). Child Psychology and Childhood Education: A Cognitive-Developmental View. New York: Longman. “Alınmıştır” (Goldberg, M.E., Gorn, G.J., Peracchio, L.A., and Bamossy, G. 2003. Understanding Materialism Among Youth. *Journal of Consumer Psychology*, 13(3); 278-288).
- Kontrah, S., Novin, S., and Li, T. (2012). Is the Relationship Between Alexithymia and Aggression Context-Dependent? Impact of Group Membership and Belief Similarity. *Personality and Individual Differences*, 53, 329–334.
- Konrath, S., Grynberg, D., Corneille, O, Hammig, S., and Luminet, O. (2011). On The Social Cost of Interdependence: Alexithymia is Enhanced Among Socially Interdependent People. *Personality and Individual Differences*, 50, 135-141.
- Koven, N.S., Thomas, W. (2010). Mapping Facets of Alexithymia to Executive Dysfunction in Daily Life. *Personality and Individual Differences*, 49, 24–28.
- Kroner, D.G., Forth, A.E. (1995). The Toronto Alexithymia Scale with in Carcerated Offenders. *Pers Individ Differ.* 19:625Y634.
- Krystal, H. (1988). *Integration and Self-Healing: Affect-Trauma-Alexithymia*. Hillsdale, NJ: Analytical Press.
- Krystal, H.J. (1979). Alexithymia and Psychotherapy. *American Journal of Psychotherapy*, 33 (1) , 17-31.
- Krystal, H. (1974). The Genetic Development of Affects and Affect Regression. *Annual of Psychoanalysis*, 2, 98–126.
- Krystal, H.J. (1968). *Massive Psychological Trauma*. New York: International Universities Press.

- Lane, R.D., Sechrest, L., Reidel, R. (2000). Pervasive Emotion Recognition Deficit Common to Alexithymia and The Repressive Coping Style. *Psychosomatic Medicine* 62,492–501.
- Lazarus, R.S. (1982). Thoughts on The Relation Between Emotion and Cognition. *American Psychologist*, 37, 1019-1024.
- Lemche, E., Klann Delius, G., Koch, R., and Joraschky, P. (2004). Mentalizing Language Development in a Longitudinal Attachment Sample: Implications for Alexithymia. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 73, 366–374.
- Levant, R.F., Good, G.E., Cook, S.W., O’Neil, J.M., Smalley, K.B., Owen, K. (2006).The Normative Male Alexithymia Scale: Measurement of a Gender-Linked Syndrome. *Psychology of Men & Masculinity*,7(4), 212-224.
- Loas, G., Speranza, M., Pham-Scottez, A., Perez-Diaz, F., and Corcos, M. (2012). Alexithymia in Adolescents with Borderline Personality Disorder. *Journal of Psychosomatic Research*, 72, 147–152.
- Luminet, D. (1995). Psychosomatic Medicine The Future of An Illusion (Review) *Ann. Med. Psycholl.* 44, (11), 367-371.
- Lumley, M.A., Mader, C., Gramzow, J., and Papineau, K. (1996). Family Factors Related to Alexithymia Characteristics. *Psychosomatic Medicine*, 58, 211–216.
- MacLean, P.D. (1949). Psychosomatics Disease and The Visceral Brain. *Psychosomatic Medicine*, 11, 338-353.
- Mamatova, M. and Wille, D.E.(2012). Cross Cultural Study of Emotional Expression The Problem of Alexithymia. *Psychology Research, ISSN21595542*,2,196-200.
- Manninen, M., Therman, S., Suvisaari, J., Ebeling, H., Moilanen, I., Huttunen, M., Joukamaa, M. (2011). Alexithymia Is Common Among Adolescents With Severe Disruptive Behavior. *The Journal of Nervous and Mental Disease & 199*.
- Martin, B. J. and Pihl, O.R. (1986). Influence of Alexithymia Characteristics on Psychological and Subjective Stress Responses In Normal Individuals, *Psychotherapy Psycho-somatic.* 45, 66- 77.
- Mattila, A.K. (2009). *Alexithymia in Finnish General Population*. Dissertation Thesis. Tampere, Finland: University of Tampere.

- Mayer, J.D, DiPaolo, M., Salovey, P. (1990). Perceiving Affective Content in Ambiguous Visual Stimuli: A Component of Emotional Intelligence. *Journal of Personality Assessment* 54, 772–307.
- Mayo, E., and Nairn, A. (2009). *Consumer Kids: How Big Business is Grooming Our Children for Profit*. London, UK: Constable & Robinson Ltd.
- Mc Dougall, J. (1982). Alexithymia; A Psychoanalytic Viewpoint. *Psychotherapy Psychosomatics*. 38,81-90.
- McDonald, P.W, Prkachin, K.W. (1990). The Expression and Perception of Facial Emotion in Alexithymia: A pilot study. *Psychosomatic Medicine* 52,199-210.
- McNeal, J. (1992). *Kids as Customers*. New York: Lexington Books.
- Micken, K. S., and Roberts, S. D. (1999). Desperately Seeking Certainty: Narrowing The Materialism Construct. In: Proceedings of The Association for Consumer Research. Arnould, E. and Scott, L. (eds.), pp.513–518.
- “Alınmıştır” (Kilbourne, W., Grünhagen, M. and Foley, J. 2005. A Cross-Cultural Examination of The Relationship Between Materialism and Individual Values. *Journal of Economic Psychology*, 26; 624-641).
- Mikolajczak, M., and Luminet, O. (2006). Is Alexithymia Affected by Situational Stress or is It A Stable Trait Related to Emotion Regulation? *Personality and Individual Differences*, 40, 1399-1408.
- Montebarocci, O., Codispoti, M., Baldaro, B., and Rossi, N. (2004). Adult Attachment Style and Alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 36, 499–507.
- Moore, R. L., and Moschis, G. P. (1981). The Role of Family Communication in Consumer Learning. *Journal of Communications*, 31 (Autumn), 42-51.
- Moschis, G. P. (1985). The Role of Family Communication in Consumer Socialization of Children and Adolescents. *Journal of Consumer Research* 1, 898-913.
- Moschis, G. P., and Moore, R. L. (1979). Family Ommunication and Consumer Socialization. In L. William and A. William (Eds.), *Advances in Consumer Research* (6, pp. 359-363). MI: Association for Consumer Research.
- Moschis, G. P.,and Churchill, G. A. (1978). Consumer Socialization: A Theoretical and Empirical Analysis. *Journal of Marketing Research*, 15(4), 599-609.

- Mukerji, C. (1983). *From Graven Images: Patterns of Modern Materialism*. New York: Columbia University Press.
- Na, K.S., Oh, S.J., Jung, H.Y., Lee, S., Kim, Y.K., Han, C., Ko, Y.H., Paik, J.W., and Kim, S.G. (2012). Alexithymia and Low Cooperativeness are Associated with Suicide Attempts in Male Military Personnel with Adjustment Disorder: A Case Control Study. *Psychiatry Research*.
- Nemiah, J. C. (1977). Alexithymia: Theoretical Considerations. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 28, 199–206.
- Nemiah, J. C., Freyberger, H., and Sifneos, P. E. (1976). Alexithymia: A View of The Psychosomatic Process. In O. Hill (Ed.), *Modern Trends in Psychosomatic Medicine* (3, 430-439). London, Butterworths.
- Nemiah, J.C., and Sifneos, P.E. (1970). Psychosomatic Illness: A Problem in Communication. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 18, 154-160.
- Nguyen, L. T. (2003). *Growing Up in a Material World: An Investigation of The Development of Materialism in Children and Adolescents*. A Dissertation Submitted to The Faculty of The Graduate School of the University of Minnesota, Doctor of Philosophy.
- Odabaşı, Y. (1999). *Tüketim kültürü*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- O'Guinn, T. C. and Shrum, L. J. (1997). The Role of Television in the Construction of Consumer Reality. *Journal of Consumer Research*, 23(4), 278-294.
- Okyavuz, U., Çevik, A., Gürcan, F. (1989). Psikosomatik Serviste Yatarak Tedavi Gören Hastaların Bazı MMPI Bulgularının Aleksitimik Özellikler Açısından İncelenmesi. *XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi*. Ankara.
- Oprea, S.J., Buijzen, M., Reijmersdal, E.A., and Valkenburg P.M. (2011). Development and Validation of The Material Values Scale for Children. *Personality and Individual Differences*, 51, 963-968.
- Oskis, A., Clow A., Hucklebridge, B., Bifulco, A., Jacobs, C., and Loveday, C. (2013). Understanding Alexithymia in Female Adolescents: The Role of Attachment Style. *Personality and Individual Differences* 54, 97–102.
- Otero-López, J. M., Pol, E. V., Bolaño, C. C., and Mariño, M. J. S. (2010). Materialism, Life Satisfaction and Addictive Buying: Examining The Caus-

- al Relationships. *Personality and Individual Differences*, 50, 772-776.
- Özdemir, Ş. ve Yaman, F. (2007). Hedonik Alışverişin Cinsiyete Göre Farklılaşması Üzerine Bir Araştırma. *Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt.2, Sayı.2,81-91.
- Pandey, R., Saxena, P., Dubey, A. (2011). Emotion Regulation Difficulties in Alexithymia and Mental Health. *Europe's Journal of Psychology*,7(4), pp.604-623.
- Parker. J.D.A., Taylor, G.J, Bagby R.M. (2001). The Relationship Between Emotional Intelligence and Alexithymia. *Personality and Individual Differences* 30,107–115.
- Parker, J. D. A., Taylor, G. J., and Bagby, R. M. (1989). The Alexithymia Construct: Relationship with Socio Demographic Variables and Intelligence. *Comprehensive Psychiatry*, 30, 434–441.
- Purutçuoğlu, E. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ve Materyalist Eğilimleri ile Çevreye Yönelik Tutum ve Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Richins, M. and Dawson S. (1992). A Consumer Values Orientation for Materialism and Its Measurement: Scale Development and Validation. *Journal of Consumer Research*, 19, 303-316.
- Richins, M. L. (1991). Social Comparison and The Idealized Images of Advertising. *Journal of Consumer Research*, 18 (June), 71-83.
- Rieffe, C., Oosterveld, P., Terwogt, M.M., Novin, S., Nasiri, H., and Latifian, M. (2010). Relationship Between Alexithymia, Mood and Internalizing Symptoms in Children and Young Adolescents: Evidence from an Iranian Sample. *Personality and Individual Differences*, 48, 425-430.
- Roper, S. and Shah, B. (2007). Vulnerable Consumers: The Social Impact of Branding on Children. *Equal Opportunities International*, 26 (7), 712-728.
- Roberts, J. A., and Clement, A. (2007). Materialism and Satisfaction with Over-all Quality of Life and Eight Life Domains. *Social Indicators Research*, 82 79–92.

- Rose, G. M. (1999). Consumer Socialization, Parental Style, and Developmental Tiltables in the United States and Japan. *Journal of Marketing*, 63, 105-119.
- Ruesch, J.(1948).The Infantile Personality:The Core Problem of Psychosomatic Medicine. *Psychosomatic Medicine*, 10, 134–144.
- Schore, A.N. (2001). Effects of a Secure Attachment Relationship on Right Brain Development, Affect Regulation, and Infant Mental Health [Special issue: Contributions from The Decade of The Brain to Infant Mental Health]. *Infant Mental Health Journal*, 22(1-2),7-66.doi:10.1002/1097-0355(200101/04)22:13.0.CO;2-N.
- Schor, J. B. (2005). Born to buy. *The Commercialized Child and The New Consumer Culture*. New York, NY: Scribner.
- Schwartz, M. (1991). Materialism Declining in U.S.: Survey. *National Underwriter*, December 23, 14.
- Shrum, L. J., Burrough, J. E., and Rindfleisch, A. (2005). Television’s Cultivation of Material Values. *Journal of Consumer Research*, 32(3), 473-479.
- Sifneos P.E. (2000). Alexithymia, Clinical Issues, Politics and Crime. *Psychother Psychosom.* 69:113Y116.
- Sifneos, P.E. (1973). The Prevalence of Alexithymic Characteristics in Psychosomatic Patients. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 22, 255–262.
- Simon, J. L. (1969). *Basic Research Methods in Social Science: The art of Empirical Investigation*, Random House.
- Solomon, Michael R. (1983). The Role of Products as Social Stimuli: A Symbolic Interactionism Perspective. *Journal of Consumer Research*, 10, 319–29.
- Stoudemire, A. (1991). Somatohymia, Part 1 and 2”, *Psychosomatics*, 32,(4),365-381.
- Strasburger, V. C. (2001). Children and TV Advertising: Nowhere to Run, Nowhere to Hide. *Development and Behavioral Pediatrics*, 22, 185–187.
- Taylor, G.J. (2000). Recent Developments in Alexithymia Theory and Research. *Canadian Journal of Psychiatry*, 45, 134-142.
- Taylor, G. J., Bagby, R. M., and Parker, J.D. (1997). *Disorders of Affect Regulation: Alexithymia in Medical and Psychiatric Illness*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Taylor, G. J., Parker, J. D., Bagby, R. M., and Bourkes, M. P. (1996). Relationships Between Alexithymia and Psychological Characteristics Associated with Eating Disorders. *Journal of Psychosomatic Research*, 41, 561–568.
- Taylor, G.J. (1992). The Revized Toronto Alexithymia Scale: Some Reliability, Validity and Normative Data, *Psychotherapy, Psychosomatic*, 52, 37-38.
- Taylor, G. J. (1988). Criterion Validity of The Toronto Alexithymia Scale, *Psychosomatic Medicine*, 50, 500-509.
- Taylor, G. J., Ryan, D. and Bagby, R.M. (1985). Towards the Development of a New Self-Report Alexithymia Scale, *Psychotherapy, Psychosomatic*, 44, 191-199.
- Taylor, G. J. (1984). Alexithymia Concept, Measurement and Implications For Treatment. *American Journal of Psychiatry*, 141(6), 725-732.
- Thorberg, F. A., Young, R. M., Sullivan, K. A., and Lyvers, M. (2011). Parental Bonding and Alexithymia: A Meta-Analysis. *European Psychiatry*, 26(3) 187–193.
- Tolmunen, T., Heliste, M., Lehto, S.M., Hintikka, J., Honkalampi, K., and Kauhanen, J. (2011). Stability of Alexithymia in The General Population: An 11-Year Follow-up. *Comprehensive Psychiatry* 52, 536–541.
- Türk, M. (1992). *Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimik Özellikler ile Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Waldinger, R. J., Schulz, M. S., Barsky, A. J., and Ahern, D. K. (2006). Mapping The Road from Childhood Trauma to Adult Somatization: The Role of Attachment. *Psychosomatic Medicine*, 68(1), 129-135. doi:10.1097/01.psy.0000195834.37094.a4.
- Ward, S. and Wackman, D. (1971). Family and Media Influences on Adolescent Consumer Learning. *American Behavioral Scientist*, 14; 415–427.
- “Alınmıştır” (Schaefer, A., Hermans, C. H. and Parker, R. S. 2004. A Cross cultural Exploration of Materialism in Adolescents. *International Journal of Consumer Studies*, 28(4); 399–411).
- Way, I.F., Applegate, B., Cai, X., Franck, L.K., Black-pond, C., Yelsma, P., Roberts, E., Hyter, Y., and Mulletti M. (2010). Children’s Alexithymia Measure (CAM): A New Instrument for Screening Difficulties with Emotional Express

- ion. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 3: 303–318.
- Way, I., Yelsma, P., Van Meter, A.M., and Black Pond, C. (2007). Understanding Alexithymia and Language Skills in Children: Implications for Assessment and Intervention. *American Speech-Language-Hearing Association*, 38, 128–139.
- Williams, G. C., Cox, E. M., Hedberg, V. A., and Deci, E. L. (2000). Extrinsic Life Goals and Health Risk Behaviors in Adolescents. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 1756-1771.
- Vanheule, S., Vandenbergen, J., Verhaeghe, P., and Desmet, M. (2010). Interpersonal Problems in Alexithymia: A study in Three Primary Care Groups. *Psychology and Psychotherapy Theory Research and Practice*, 83, 351-362.
- Yaluğ, İ., Aydoğan, G. ve Savrun, M. (2003). Konversiyon Bozukluğu ve Psöriasis’ de Depresyon ve Eğitim Düzeyinin Primer ve Sekonder Aleksitimi Üzerine Etkisinin Araştırılması. *Düşünen Adam*, 16(2), 80-86.
- Yelsma, P. (2005). *Predictors of Difficulty of Verbal Emotional Expression: Positive Affect, Negative Affect and Self-defeating Personality*. Unpublished Manuscript.
- Yemez, B. (1991). *Psikosomatik, Somatoform ve Diğer Bozukluklarda Aleksitimi Üzerine Kontrollü Bir Çalışma*. (Uzmanlık Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bil. Enst.
- Zimmermann, G. (2006). Delinquency in Male Adolescents: The Role of Alexithymia and Family Structure. *J Adolesc.* 29, 321-332.
- Zimmermann, G., Rossier, J., Stadelhofen, F. M., and Gaillard, F. (2005). Alexithymia Assessment and Relations with Dimensions of Personality, *European Journal of Psychological Assessment*, 21, 23–33.

EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıdaki formda kişilerin kendilerine ait çeşitli özelliklerini belirlemek için bazı şıklar sunulmuştur. Aşağıdan sizin için uygun olan sıkları, sol taraflarındaki parantezleri işaretlemek suretiyle belirtin. Cevaplarınız yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Banu YILDIZ

1) **Cinsiyetiniz:** Kız Erkek

2) **Yaşınız:** 8() 9() 10() 11()

3) **Sınıfınız:** 2.() 3.() 4.() 5.()

4) **Kullandığınız El:** Sağ Sol

5) Sosyoekonomik düzeyinizi nasıl buluyorsunuz?

Çok düşük() Düşük() Orta() Yüksek() Çok yüksek()

6) Babanızın eğitim durumu

Okur-yazar değil İlkokul mezunu Ortaokul mezunu Lise ve üstü

7) Annenizin eğitim durumu

Okur-yazar değil İlkokul mezunu Ortaokul mezunu Lise ve üstü

8) Anne-babanızın size karşı tutumunu nasıl buluyorsunuz?

İlgisiz Otoriter Koruyucu Demokratik

9) Sizce akademik başarınız nasıl?

Çok düşük() Düşük() Orta() Yüksek() Çok yüksek()

EK 2: ÇOCUKLAR İÇİN MADDİ DEĞERLER ÖLÇEĞİ (ÇMDÖ)

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneği işaretleyiniz. Her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız.					
1: Hiç katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Katılıyorum, 4: Tamamen Katılıyorum					
1	Pahalı şeylere sahip olmam önemlidir.	1	2	3	4
2	Çok paraya sahip olmam önemlidir.	1	2	3	4
3	Pahalı kıyafetlere sahip olmam önemlidir.	1	2	3	4
4	Pahalı markalara sahip olmam önemlidir.	1	2	3	4
5	Birçok şey alabilmem önemlidir.	1	2	3	4
6	Doğum günümde birçok hediye almam benim için önemlidir.	1	2	3	4
7	Pahalı şeyler almak beni mutlu eder.	1	2	3	4
8	Çok fazla paraya sahip olmak beni mutlu eder.	1	2	3	4
9	Daha pahalı kıyafetlerimin olması beni mutlu eder.	1	2	3	4
10	Daha pahalı markalar alabilmem beni mutlu eder.	1	2	3	4
11	Daha çok şeye sahip olmam beni mutlu eder.	1	2	3	4
12	Gerçekten istediğim şeylere sahip olamazsam, kendimi mutsuz hissederim.	1	2	3	4
13	Benden daha pahalı şeylere sahip olan çocukları severim.	1	2	3	4

14	Benden daha çok paraya sahip olan çocukları severim.	1	2	3	4
15	Benden daha pahalı kıyafetleri olan çocukları severim.	1	2	3	4
16	Diğerlerinden daha pahalı markalara sahip olursam, onlar beni severler.	1	2	3	4
17	Daha pahalı şeylere sahip olursam, diğer çocuklar beni sever.	1	2	3	4
18	Benden daha çok şeye sahip olan çocukları severim.	1	2	3	4

EK 3: TORONTO ALEKSİTİMİ ÖLÇEĞİ (TAÖ)

Aşağıda çeşitli duygu ve düşünceleri içeren ifadeler bulunmaktadır. İfadelerin her birini dikkatle okuyun ve sizin için en uygun olanı işaretleyin. Her bir ifade için size uygun tek bir seçim yapın.

1. Hiç katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Tamamen katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Ağladığımda beni ağlatan şeyin ne olduğunu hep bilirim.					
2	Hayal kurmak boşa zaman harcamaktır.					
3	Keşke bu kadar utangaç olmasaydım.					
4	Çoğu zaman duygularımın ne olduğunu tam olarak bilemem.					
5	Gelecek hakkında sıkça hayal kurarım.					
6	Birçokları kadar kolay arkadaş edinebildiğimi düşünüyorum.					
7	Bir sorunun çözümünü bilmek, o çözüme nasıl ulaşıldığını bilmekten daha önemlidir.					
8	Duygularımı tam olarak anlatacak sözleri bulmak benim için zordur.					
9	Herhangi bir olay hakkında görüşlerimi başkalarına açıkça belirtmekten hoşlanırım.					
10	Bedenimde öyle şeyler hissediyorum ki doktorlar bile ne olduğunu anlamıyorlar.					
11	Benim için bir işin yalnızca yapılmış olması yetmez, nasıl ve neden yapıldığını bilmek isterim.					
12	Duygularımı kolayca tanımlayabilirim.					
13	Yalnızca sorunların neden olduğunu anlamaktan çok onların nereden kaynaklandığı üzerine düşünmeyi tercih ederim.					
14	Sinirlerim bozuk olduğunda üzüntülü mü, korkulu mu yoksa öfkeli mi olduğumu bilmem.					
15	Daha çok hayal gücümü kullanırım.					
16	Yapacak başka şeyim olmadığında zamanımın çoğunu hayal kurarak geçiririm.					
17	Bedenimden aldığım duyular genellikle beni şaşırır.					
18	Ara sıra hayal kurduğum olur.					
19	Olayların niçin bu şekle dönüştüğünü anlamaktan çok, işleri olurlarına bırakmayı tercih ederim.					
20	Tam olarak tanımlayamadığım duygularım var.					
21	İnsanların duygularının farkında olması önemlidir.					
22	İnsanlar hakkında duygularımı tanımlamakta zorlanıyorum.					
23	Çevremdekiler duygularımdan daha çok söz etmemi isterler.					
24	Birey, olayları derinine incek ölçüde açıklamalıdır.					
25	İçimde neler olup bittiğini bilmiyorum.					
26	Çoğu zaman kızgınlığımın farkına varmam.					

ÖZGEÇMİŞ

28.09.1988 tarihinde Sakarya’da doğan Banu YILDIZ, 2002 yılında ilköğretimini Muğla Dalaman Atakent İlköğretim Okulu’nda, ortaöğretimini ise 2006 yılında Muğla Ortaca Lisesi’nde tamamladı. 2010 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü’nden mezun oldu ve aynı yıl Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Kocaeli Çayırova Şekerpınar İlköğretim Okulu’nda göreve başladı. 2012 yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalında Yüksek Lisans Öğrenimine başladı. Halen Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Kocaeli Derince İshakçılar İlkokulu’nda görev yapmaktadır.